

**Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny
POWIATOWA STACJA SANITARNO-EPIDEMIOLOGICZNA
w Raciborzu.**

**Informacja
o aktualnym stanie bezpieczeństwa sanitarnego
powiatu raciborskiego
za rok 2012**

Racibórz 08.02.2013r

SPIS TREŚCI

I. Wstęp	Str. 3
II. Ocena sytuacji epidemiologicznej	Str. 4
III. Higiena leczenia w placówkach udzielających świadczeń zdrowotnych	Str. 14
IV. Higiena komunalna i środowiska.	Str. 16
V. Higiena pracy.	Str. 23
VI. Higiena dzieci i młodzieży.	Str. 31
VII. Higiena żywności, żywienia i przedmiotów użytku	Str. 37
VIII. Zapobiegawczy nadzór sanitarny.	Str. 42
IX. Oświata zdrowotna i promocja zdrowia.	Str. 45
X. Podsumowanie	Str. 50

I. WSTĘP

Państwowa Inspekcja Sanitarna realizując zapisy Ustawy z 14 marca 1985r o Państwowej Inspekcji Sanitarnej (Dz.U. z 2011r Nr 212, poz.1263 z późn. zmianami) działa na rzecz ochrony i poprawy stanu zdrowia, a tym samym jakości życia mieszkańców obszarów przypisanych zgodnie z właściwością miejscową Państwowych Powiatowych Inspektorów Sanitarnych.

Priorytetem w działaniu Państwowej Inspekcji Sanitarnej w roku ubiegłym było promowanie zdrowego stylu życia, czuwanie nad bezpieczeństwem żywności i żywienia oraz bezpieczeństwem zdrowotnym wody, zapobieganie powstawaniu chorób, w tym chorób zakaźnych i zawodowych poprzez sprawowanie zapobiegawczego i bieżącego nadzoru sanitarnego oraz prowadzenie działalności zapobiegawczej i przeciwepidemicznej.

Państwowa Inspekcja Sanitarna uczestniczyła również w działaniach systemowych mających na celu eliminację z obrotu niebezpiecznej żywności (działania w systemie RASFF), niebezpiecznych kosmetyków i przedmiotów użytku (działania w systemie RAPEX) oraz zapobieganie wprowadzania do obrotu żywności mogącej stanowić zagrożenie dla zdrowia i życia ludzi poprzez nadzór nad realizacją wdrożenia przez przedsiębiorców sektora spożywczego zasad zapewniających bezpieczeństwo żywności – zasad systemu HACCP.

Doskonalono także nadzór nad monitoringiem wody do picia z wykorzystaniem systemu informacyjnego o jakości wody. Umożliwiło to Państwowej Inspekcji Sanitarnej w 2012r. podejmowanie działań w kierunku minimalizacji ryzyka zdrowotnego związanego z pogorszeniem jakości wody. Kontynuowano nadzór nad wodą przeznaczoną do rekreacji.

W 2012r. Państwowa Inspekcja Sanitarna podejmowała działania w celu zabezpieczenia ludności przed ewentualnymi skutkami zdarzeń kryzysowych. Aktualizowano w tym celu plany i procedury reagowania.

Pracownicy Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Raciborzu, wspólnie z przedstawicielami pozostałych służb i inspekcji oraz w ścisłej współpracy z organami samorządu terytorialnego uczestniczyli w lokalnym ćwiczeniu obronnym pk. „CEZ 2012” przeprowadzonym na terenie Raciborza.

W związku ze stale utrzymującą się możliwością wystąpienia kolejnej pandemii grypy Państwowa Inspekcja Sanitarna prowadziła także szczególny nadzór epidemiologiczny nad zgłaszanymi przypadkami zachorowań na grypę w powiecie.

Kontynuowano nadzór nad uodpornieniem populacji powiatu w zakresie obowiązkowych szczepień ochronnych, oraz współpracę z zespołami ds. zakażeń w placówkach świadczących usługi medyczne.

Prowadzono intensywny nadzór sanitarny nad obiektami użyteczności publicznej takimi jak: hotele, dworce PKP, PKS, obiekty sportowe w kontekście gotowości do Mistrzostw Europy w Piłce Nożnej EURO 2012.

Wzmocniono nadzór nad warunkami pracy i wypełnianiem przez pracodawców obowiązków, wynikających z oceny ryzyka zawodowego pracowników zatrudnionych w warunkach narażenia na działanie szkodliwych czynników w miejscach pracy ze szczególnym uwzględnieniem warsztatów samochodowych i zakładów poligraficznych. Nadzorowano przygotowanie pracodawców do przestrzegania przepisów BHP podczas prac związanych z usuwaniem bądź zabezpieczaniem wyrobów zawierających azbest.

Nadzorowano potencjalne zagrożenie ze strony środków zastępczych (tzw. dopalaczy).

Kontynuowano nadzór nad warunkami higieniczno-sanitarnymi w placówkach oświatowo-wychowawczych, opiekuńczych, wypoczynku i rekreacji dzieci i młodzieży oraz w wyższych uczelniach, a także skontrolowano zorganizowane na terenie powiatu turnusy wypoczynku.

Szczególną uwagę poświęcono profilaktyce antynikotynowej i realizacji obowiązków wynikających z Ustawy z dnia 9 listopada 1995 r. o ochronie zdrowia przed następstwami używania tytoniu i wyrobów tytoniowych (Dz.U. z 1996r Nr 10, poz.55 z późn. zmianami)

Prowadzono także nadzór zapobiegawczy nad nowopowstającymi obiektami na poszczególnych etapach realizacji inwestycji, w szczególności objętych docelowo nadzorem bieżącym przez Państwową Inspekcję Sanitarną.

II. OCENA SYTUACJI EPIDEMIOLOGICZNEJ

Najważniejsze zadania w planie działalności w roku 2012, oraz zaplanowane na rok 2013 w zakresie działalności przeciwepidemicznej

W planach działalności na rok 2013 nie przewidziano istotnych zmian w stosunku do roku 2012. Główne kierunki działania w zakresie działalności przeciwepidemicznej przewidziane na rok 2013 polegają przede wszystkim na kontynuacji działań z roku 2012.

Kierunki główne:

1. Sprawowanie nadzoru nad uodpornieniem populacji w ramach obowiązkowych szczepień ochronnych oraz nad sposobem przekazywania i przechowywania szczepionek służących do przeprowadzania obowiązkowych szczepień.
2. Kontynuowanie bieżącej działalności przeciwepidemicznej oraz nadzoru w zakresie zapobiegania, a także zwalczania zakażeń i chorób zakaźnych wymienionych w ustawie z dnia 5 grudnia 2008 r. o zapobieganiu oraz zwalczaniu zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi/(Dz. U. Nr 234, poz. 1570, z późn. zm.).
3. Kontynuacja współpracy z zespołami kontroli zakażeń szpitalnych przy monitorowaniu ognisk zakażeń szpitalnych, czynników alarmowych oraz doskonalić działania przeciwepidemiczne w zakresie nadzoru nad opracowywaniem ognisk przenoszonych drogą pokarmową, oddechową, kontaktową w podmiotach wykonujących działalność leczniczą.
4. Dokonanie przeglądu posiadanych procedur, algorytmów, wytycznych na wypadek wystąpienia masowych zachorowań na szczególnie niebezpieczne choroby zakaźne, a także sytuacji kryzysowych związanych z zagrożeniem epidemicznym chorobami zakaźnymi i zakażeniami u ludzi, w celu ich uaktualnienia bądź uzupełnienia.
5. Prowadzenie szkoleń wewnętrznych pracowników w zakresie zapobiegania oraz zwalczania zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi w tym zakażeń szpitalnych.

Nadzór epidemiologiczny nad chorobami zakaźnymi.

Charakterystyka nadzorowanego terenu:

Powiat raciborski zajmuje powierzchnię 544 km². Położony jest na południu Polski w Nizinie Śląskiej w Kotlinie Raciborskiej; leży nad rzeką Odrą u północnych wrót Bramy Morawskiej.

Powiat graniczy z powiatami: wodzisławskim, rybnickim, gliwickim oraz należącymi do województwa opolskiego powiatami: kędzierzyńsko-kozielskim oraz głubczyckim.

Stałym nadzorem epidemiologicznym obejmuje się następujące miejscowości Powiatu Raciborskiego:

- Miasta: Racibórz
- Gminy miejsko-wiejskie: Kuźnia Raciborska, Krzanowice
- Gminy wiejskie: Krzyżanowice, Pietrowice Wielkie, Nędza, Kornowac, Rudnik

Na terenie tym zamieszkiwało łącznie **110 085** ludności, w tym:

- Miasto Racibórz – 56 245 ludności
- Gminy miejsko-wiejskie – 17 993 ludności
- Gminy wiejskie – 35 847 ludności

Powiat raciborski jest regionem rolniczo – przemysłowym. Rolnictwo odgrywa bardzo ważną rolę w procesach rozwoju gospodarczego Ziemi Raciborskiej o czym decyduje zespół korzystnych warunków sprzyjających produkcji rolnej.

Powiat raciborski to również przemysł: maszynowy, chemiczny, rolno-spożywczy i lekki skoncentrowany głównie w ośrodkach miejskich: w Raciborzu, i Kuźni Raciborskiej.

ANALIZA PORÓWNAWCZA ZACHOROWAŃ w latach 2011/2012 niektórych chorób zakaźnych na terenie powiatu raciborskiego

Nie odnotowano zachorowań na :	Jednostka chorobowa		Zapadalność na 100 000		Wzrost lub spadek zapadalności w stosunku do 2011r. w %
			2011	2012	
Dur brzuszny, Dur rzekomy, Błonicę, Botulizm, Czerwonkę, Ostre porażenie wiotkie u dzieci do -14 lat,	Salmonellozy – zatrucia pokarmowe		35,30	11,81	-66,54
	Inne bakteryjne zatrucia pokarmowe nie określone – Ogółem		63,36	73,57	+16,11
	Biegunki i zapalenie żołądkowo-jelitowe BNO o prawdopodobnie zakaźnym pochodzeniu		65,17	80,85	+24,06
	Płonica		47,07	137,17	+191,4
	Ospa wietrzna		629,06	544,12	-13,5
	Różyczka		6,33	12,71	+100,79
	Krzusiec		5,53	13,62	+146,29
	WZW B	ostre	-	-	-
		przewlekłe	2,71	0,91	-66,42
	WZW C (ostre i przewlekłe)		9,05	4,54	-49,83
	Świnka		10,87	14,53	+33,67
	Zakażenia jelitowe o etiologii wirusowej (ogółem)		286,02	168,05	-41,24
	Borelioza		9,95	9,99	+0,4
	Giardioza		58,83	31,80	-45,94
	Grypa – ogółem wg MZ-55		1368,54	1206,34	-11,85

Najważniejszym z nadzorowanych elementów bezpieczeństwa zdrowotnego w działaniu przeciwepidemicznym jest nadzór epidemiologiczny w zakresie chorób zakaźnych. Jak wynika z powyższego zestawienia – sytuacja epidemiologiczna chorób zakaźnych przedstawiała się w następujący sposób:

1. Od wielu lat nie odnotowano zachorowań na:

- Dur brzuszny i dur rzekomy
- Błonicę
- Botulizm
- Czerwonkę
- Ostre porażenie wiotkie u dzieci do lat 14

2. Wzrost zapadalności w odniesieniu do 2011 roku obserwuje się w przypadku następujących chorób

- Krztuśca
- Innych bakteryjnych zatruc pokarmowych o nie określonej etiologii
- Biegunek i zapalenia żołądkowo-jelitowego BNO o prawdopodobnie zakaźnym pochodzeniu
- Różyczki
- Nagminnego zapalenia przyusznicy (świnki)
- Płonicy

3. Spadek zapadalności w odniesieniu do roku 2011 wystąpił w następujących przypadkach:

- Salmonelloz – zatruc pokarmowych
- Zakażeń jelitowych o etiologii wirusowej (ogółem)
- Ospy wietrznej
- WZW typu B
- WZW typu C
- Giardozę
- Grypy

4. Na tym samym bądź zbliżonym poziomie utrzymywał się wskaźnik zapadalności w przypadku:

- Boreliozy

5. Inne choroby, które wystąpiły w roku 2012 w pojedynczych przypadkach to:

- Choroba meningokokowa inwazyjna – 1 przypadek
- Bakteryjne zapalenie opon mózgowo – rdzeniowych – 1 przypadek
- Grypa wywołana wirusem A(H1N1)v – 1 przypadek

Najczęściej występującymi chorobami zakaźnymi w powiecie raciborskim w roku 2011 były: grypa i infekcje grypopodobne, ospa wietrzna, inne bakteryjne zatrucia pokarmowe nieokreślone oraz wirusowe zakażenia jelitowe, biegunki i zapalenia żołądkowo-jelitowe BNO o prawdopodobnie zakaźnym pochodzeniu.

Nadal ważnym problemem pozostają pokąsania przez nieznaną (wałęsające się, bezpańskie) zwierzęta, po których konieczne jest podejmowanie szczepień przeciw wściekliznie. W roku 2011 – 13 osób pokąsanych poddano profilaktyce przeciw wściekliznie z powodu niemożności poddania zwierzęcia obserwacji weterynaryjnej. Ogółem podjęto 69 interwencji związanych ze zgłoszeniem pokąsania osób.

Sytuację epidemiologiczną, pod względem liczby zachorowań jak również wskaźników zapadalności w okresie 5-letnim można zaobserwować w poniższym zestawieniu:

ZESTAWIENIE ZACHOROWAŃ NA CHOROBY ZAKAŻNE
w latach od 2008 do 2012
w Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Raciborzu

Lata Jednostka chorobowa		2008		2009		2010		2011		2012	
		A	B	A	B	A	B	A	B	A	B
Liczba Ludności		110 629		110 577		110 420		110 483		110.085	
Biegunka i zapalenie żołądkowo-jelitowe BNO, o prawdopodob. zakaźnym pochodzeniu (A09)	Ogółem	53	47,91	28	25,32	66	59,77	72	65,17	89	80,85
	W tym dzieci do lat 2	53	47,91	26	23,51	29	26,26	22	19,91	25	22,70
Gruźlica ogółem		30	27,1	39	35,27	18	16,30	26	23,53	13	11,80
Krztusiec		4	3,61	3	2,71	-	-	6	5,43	15	13,62
Płonica		36	32,5	39	35,27	20	18,11	52	47,07	151	137,17
Tęžec		-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Choroba meningokokowa - - Ogółem		-	-	-	-	-	-	1	0,90	1	0,91
Ospa wietrzna		518	468,2	1017	919,72	193	174,78	695	629,06	599	544,12
Odra		-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Różyczka		7	6,3	18	16,28	10	9,05	7	6,33	14	12,71
WZW A		1	0,9	-	-	-	-	-	-	-	-
WZW B ostre		-	-	1	0,90	-	-	-	-	-	-
WZW B przewlekłe		4	3,6	5	4,52	1	0,90	3	2,71	1	0,91
WZW C		-	-	12	10,85	7	6,33	10	9,05	5	4,54
WZW typ B+C		-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
WZW inne i nieokreśl.		1	0,9	-	-	5	4,52	5	4,52	3	2,72
Zapalenie przyusznicy		19	17,2	8	7,23	12	10,86	12	10,87	16	14,53
Grypa – zachorowania i podejrzenia zachorowań		2539	2295,0	4950	4476,52	1175	1064,11	1512	1368,54	1328	1206,34
Grypa wywołana nowym wirusem A(H1N1)		-	-	4	3,62	1	0,90	1	0,90	-	-
Inne bakteryjne zatrucia pokarmowe nie określone – Ogółem (A05.9)		78	70,5	36	32,56	83	75,16	70	63,36	81	73,57
Salmonellozy – zatrucia pokarmowe		16	14,5	17	15,37	34	30,79	39	35,30	13	11,81
Wirusowe zakażenia jelitowe	Ogółem	132	119,3	140	126,61	204	184,74	316	286,02	185	168,05
	w tym dzieci do lat 2	48	43,4	58	52,45	61	55,24	98	88,70	58	52,69
Róża		9	8,1	3	2,71	12	10,86	8	7,24	5	4,54
Lamblioza		212	191,6	192	173,63	99	89,65	65	58,83	35	31,80
Pokąsania przez zwierzęta-osoby szczepione		9	8,1	16	14,47	9	8,15	13	11,77	22	19,99
Borelioza z Lyme		11	9,9	13	11,76	13	11,77	11	9,95	11	9,99

A – liczba zachorowań

B – wskaźnik zapadalności na 100 tys. ludności

Sytuacja epidemiologiczna wybranych chorób zakaźnych

1. Grypa i infekcje grypopodobne

Grypa i infekcje grypopodobne zawsze były największym problemem epidemiologicznym w I i IV kwartale roku i najczęstszymi chorobami zakaźnymi na terenie powiatu raciborskiego. Najwięcej zachorowań odnotowano w grupach wiekowych 5-14 lat oraz 15-64 r.ż.

Od roku 2005 stan zaszczepienia mieszkańców powiatu raciborskiego przedstawiał się następująco i dla porównania:

- w roku 2005 – zaszczepiło się w powiecie raciborskim 4% mieszkańców,
- w roku 2006 – zaszczepiło się w powiecie raciborskim 4,4% mieszkańców,
- w roku 2007 – zaszczepiło się już mniej osób tj. 3,5% mieszkańców,
- w roku 2008 – odsetek zaszczepionych utrzymał się na poziomie roku poprzedniego tj. 3,5% ludności zamieszkującej na terenie powiatu raciborskiego.
- w roku 2009 – zaszczepiło się już 4,2% mieszkańców
- w roku 2010 – zaszczepiło się już mniej osób, czyli 3,1% mieszkańców
- w roku 2011 – zaszczepiło się jeszcze mniej, bo 2,8% mieszkańców
- w roku 2012 – zaszczepiło się prawie tyle samo, bo 2,5% mieszkańców

Pomimo podjętych szeregu działań mających na celu poprawę zgłaszalności zachorowań przez lekarzy, skutecznego propagowania szczepień ochronnych, oraz przeprowadzanych przez tut. Stację akcji informacyjnych skierowanych do społeczeństwa dotyczących profilaktyki grypy - nie znalazło to pożądanego odzwierciedlenia w liczbie osób zaszczepionych przeciwko grypie.

2. Zatrucia i zakażenia pokarmowe

W roku sprawozdawczym przeprowadzono 259 wywiadów epidemiologicznych związanych z opracowaniem przypadków zgłoszonych przez placówki opieki medycznej jako podejrzenia bądź potwierdzenia chorób zakaźnych przewodu pokarmowego.

W porównaniu do roku 2011 – liczba zachorowań z uwzględnieniem czynnika etiologicznego przedstawiała się następująco:

Nazwa choroby		Liczba zachorowań	
		2011	2012
Zatrucie pokarmowe pałeczką Salmonella		39	13
Inne bakteryjne zatrucia pokarmowe nieokreślone		70	81
Biegunka i zapalenie żołądkowo- jelitowe BNO o prawdopodobnie zakaźnym pochodzeniu		72	89
Wirusowe zakażenia jelitowe	Ogółem	316	185
	W tym dzieci do lat 2	98	58

Jak wynika z powyższego zestawienia – we wszystkich przypadkach można zaobserwować zdecydowany wzrost zachorowań, a zwłaszcza: wirusowych zakażeń jelitowych, biegunek i zapalenia żołądkowo-jelitowego o prawdopodobnie zakaźnym pochodzeniu.

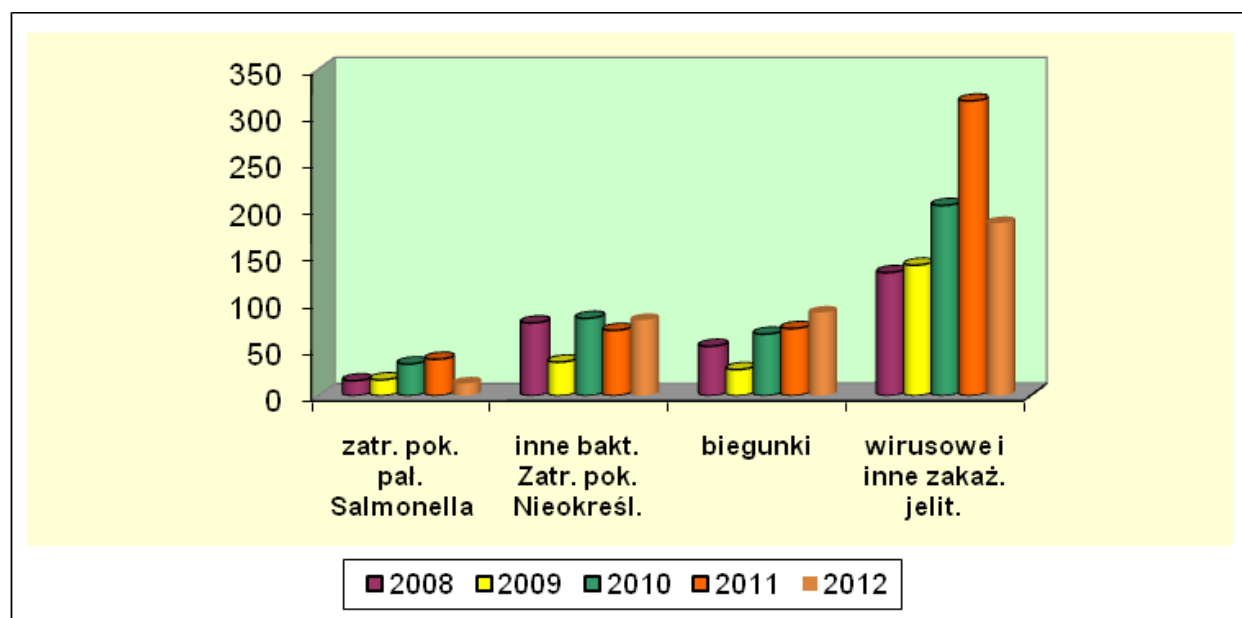
W przypadku wirusowych infekcji przewodu pokarmowego ustalono, że ok. 16% przypadków stanowiły zakażenia o etiologii rotawirusowej. Zdecydowaną większość przypadków potwierdzonych laboratoryjnie stanowiły tutaj przypadki hospitalizowane. Pozostałe zachorowania zgłoszono na podstawie objawów klinicznych i z powodu braku diagnostyki laboratoryjnej, zakwalifikowano jako zakażenia wirusowe jelit nie określone (A08.4).

W roku 2012 zaobserwowano znaczny spadek zachorowań na zatrucia pokarmowe pałeczką Salmonella – były to pojedyncze zachorowania wynikające ze spożycia potraw poddawanych niewłaściwej obróbce termicznej lub przechowywanych w nieprawidłowej temperaturze (poza urządzeniem chłodniczym).

Na terenie nadzorowanym nie odnotowano w roku 2012 ognisk zbiorowych zatruc pokarmowych pałeczką Salmonella.

Związane jest to z prowadzoną od wielu lat akcją informacyjną skierowaną do społeczeństwa o zagrożeniach związanych ze spożywaniem produktów sporządzonych na bazie surowych jaj (np. popularnych deserów-kremów tzw. „Szpajzy” jako regionalnej potrawy lub kremów do ciast. Znacznie rzadziej organizowane są przyjęcia okolicznościowe w domach lub obiektach (klubach, remizach strażackich) nie objętych nadzorem sanitarnym.

Sytuację epidemiologiczną zatruc/zakażeń przewodu pokarmowego w latach 2008-2012 przedstawia poniższe zestawienie:

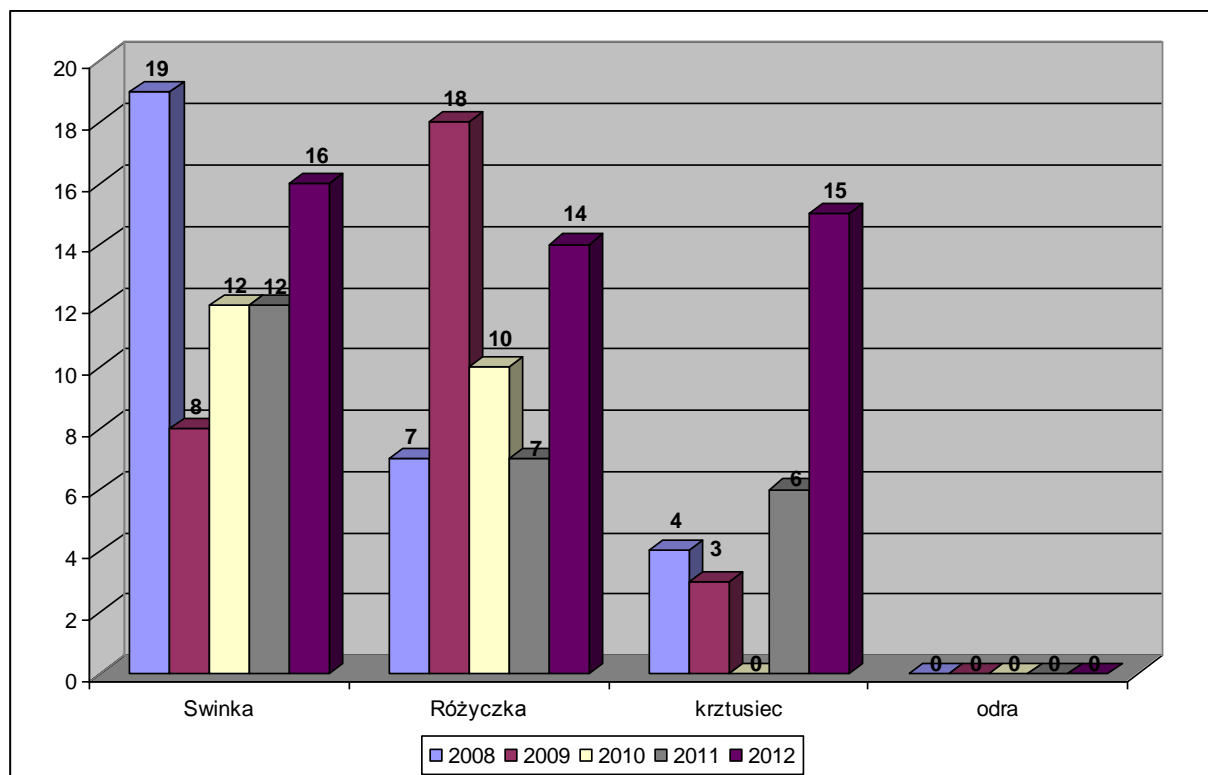

3. Wybrane choroby zakaźne wieku dziecięcego objęte programem obowiązkowych szczepień ochronnych (ospa wietrzna, świnka, różyczka, krztusiec, odra)

W latach 2008-2012 liczba zachorowań przedstawiała się następująco:

Liczba zachorowań w latach 2008 - 2012

Lata	Jednostka chorobowa				
	Ospa wietrzna	Świnka	Różyczka	krztusiec	odra
2008	518	19	7	4	0
2009	1017	8	18	3	0
2010	193	12	10	0	0
2011	695	12	7	6	0
2012	599	16	14	15	0

Jak wynika z powyższego zestawienia w ostatnim okresie dynamicznie wzrasta liczba zachorowań na krztusiec. Jest to trend obserwowany w całym kraju. Znaczący wzrost zachorowań obserwowany jest również na terenie powiatu raciborskiego. Choroba pojawia się nawet u osób wcześniej zaszczepionych, oraz u osób dorosłych.

Niezbýt optymistyczne informacje dochodzą z WSSE w zakresie sytuacji epidemiologicznej zachorowań na Odrę. Na terenie województwa śląskiego tylko w grudniu 2012 roku zgłoszono 12 przypadków podejrzeń/zachorowań.

W Polsce szczepieniami obowiązkowymi przeciwko odrze, śwince i różyczce objęte są dzieci i młodzież od 13 miesiąca do ukończenia 19 roku życia.

Do szczepienia przeciwko odrze, śwince i różyczce stosuje się szczepionki skojarzone, co oznacza że jedna szczepionka chroni przed wszystkim trzema chorobami. Wszystkie szczepionki zawierają żywe wirusy, ale tak osłabione i zmodyfikowane, że nie wywołują u zdrowych dzieci choroby, a silnie stymulują odporność.

Mimo, że wszystkie trzy choroby wykazują się stosunkowo łagodnym przebiegiem, mogą być przyczyną licznych i ciężkich powikłań. Tym bardziej, że odra, różyczka i świnka umożliwiają wystąpienie wtórnych zakażeń bakteryjnych oraz wirusowych.

Przed wprowadzeniem szczepionki MMR do Programu Szczepień Ochronnych epidemie Odry, Świnki i Różyczki były dość częste, także na terenie powiatu raciborskiego.

Od końca 2003 roku wprowadzono obowiązkowe powszechne szczepienie u dzieci w 13-15 miesiącu życia szczepionką trójwalentną (MMR) - przeciw odrze, śwince i różyczce, a od roku 2005 szczepienia przypominające w 12 roku życia i od tego czasu zrezygnowano już z używania szczepionek monowalentnych przeciw odrze w 7 roku życia i szczepienia dziewcząt przeciw różyczce w 13 roku życia.

W roku 2007 wprowadzono do Programu Szczepień Ochronnych szczepienia przypominające dla wszystkich dzieci (chłopców i dziewczynek), szczepionką skojarzoną przeciwko odrze, śwince i różyczce w 10 roku życia.

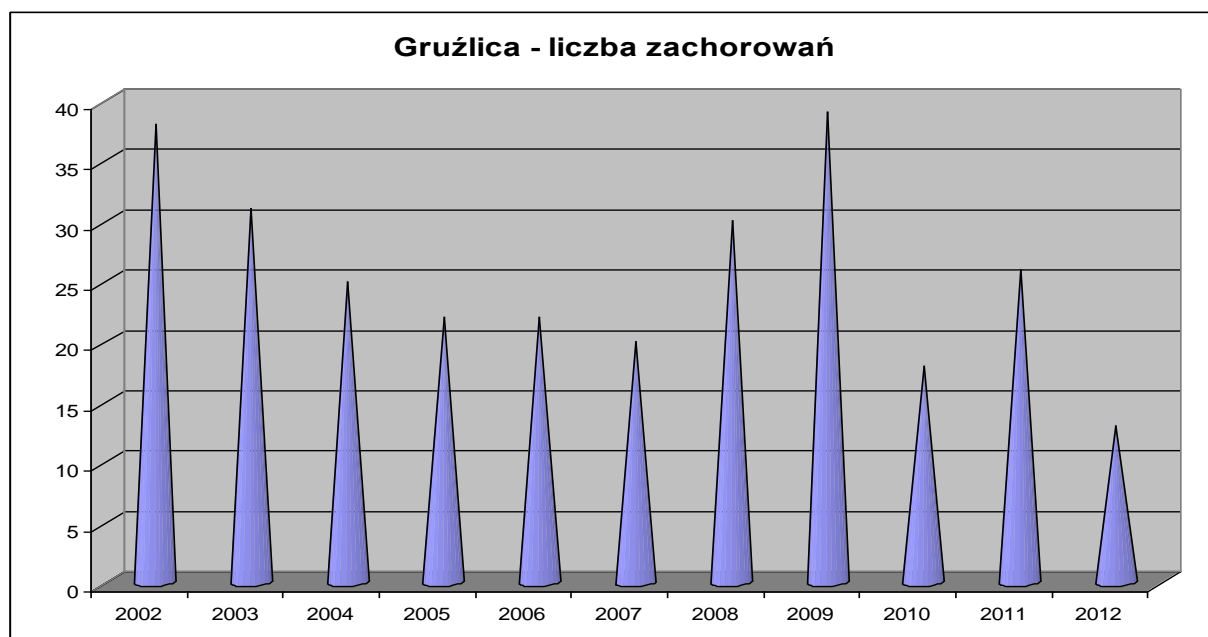
W związku z tym, (jak pokazuje powyższy wykres) przypadki zachorowań na Świnkę i Różyczkę należą do rzadkości, natomiast od wielu lat, (za wyjątkiem roku 2006, kiedy odnotowano 1 przypadek) na terenie powiatu nie rejestruje się zachorowań na Odrę.

Nawracającym zagrożeniem jest nadal krztusiec. Ograniczony bardzo przez szczepienia, powrócił w latach 90-tych i jest to tendencja obserwowana w całym świecie, gdyż pomimo szczepień, co jakiś czas odnotowuje się wzrost zachorowań. Na terenie powiatu raciborskiego dotąd rejestrowano pojedyncze przypadki, natomiast w roku 2012 wystąpiło 15 zachorowań potwierdzonych badaniami laboratoryjnymi. Przypadków zachorowań mogło być znacznie więcej, gdyby we przypadkach podejrzeń krztuśca przeprowadzano diagnostykę. Także ze względu na fakt, że początkowo daje on objawy zbliżone do przeziębienia, często pozostaje niezdiagnozowany. Taka sytuacja ma miejsce w przypadku dorosłych.

Od roku 2005 wprowadzono powszechne szczepienia przypominające przeciw krztuścowi u dzieci w 6 roku życia – szczepionką DTPa (błoniczo-tężcową z bezkomórkowym składnikiem krztuścowym).

4. Gruźlica

Od rozpoczęcia rejestracji tj. w latach 2002 - 2007 obserwowano systematyczny, aczkolwiek powolny spadek zachorowań, natomiast w latach 2008 - 2009 wystąpił znaczny wzrost zachorowań. W roku 2010 odnotowano radykalny spadek zachorowań na gruźlicę, co spowodowane było innym podejściem do statystycznego ujmowania zachorowań w przypadku wznowienia choroby. W roku 2011 ponownie zalecono ujmowanie „wznów” zachorowań.

2002 – 38 przypadków
 2003 – 31 przypadków
 2004 – 25 przypadków
 2005 – 22 przypadki

2008 – 30 przypadków
 2010 – 18 przypadków
 2011 – 26 przypadków
 2012 – 13 przypadków

2006 – 22 przypadki
 2007 – 20 przypadków
 2009 – 39 przypadków

Rejestrację przypadków prowadzono w oparciu o zgłoszenia podejrzeń, oraz kliniczne i laboratoryjne potwierdzenia przez specjalistyczne placówki służby zdrowia tj. szpitale i poradnie chorób płuc i gruźlicy.

Wszystkie 13 przypadków dotyczyło gruźlicy układu oddechowego potwierdzonej bakteriologicznie i histologicznie - (A-15)

Średnia wieku chorych z potwierdzoną gruźlicą układu oddechowego wynosiła 48 lat (dla porównania w roku 2011 średnia wieku wynosiła 35 lat). Najstarsza osoba miała 85 lat, natomiast najmłodsza 24 lata.

Pod względem zatrudnienia sytuacja przedstawiała się następująco:

- Emeryci/renciści – 4 zachorowania,
- bezrobotni – 4 zachorowania,
- pracujący – 4 zachorowania,
- osoba studiująca – 1 zachorowanie.

W oparciu o przeprowadzone wywiady epidemiologiczne przeprowadzono analizę czynników sprzyjających zachorowaniom na gruźlicę i ustalono co następuje:

- Dobre warunki materialno - bytowe posiadało 10 osób, natomiast pozostałe 3 osoby posiadało trudne warunki socjalne i mieszkaniowe.
- Również 10 chorych dobrze oceniło jakość i sposób odżywiania, co najczęściej znajdowało potwierdzenie w dobrych warunkach materialno – bytowych.
- 3 osoby przyznały się do złego sposobu odżywiania zarówno pod względem jakościowym i ilościowym. Nie we wszystkich przypadkach pokrywało się to z trudnymi warunkami socjalnymi - pacjenci podawali w wywiadach inne przyczyny jak np. intensywne odchudzanie, trudną i wyczerpującą pracę.

Osoby ze styczności objęte były nadzorem przez Poradnię Chorób Płuc i Gruźlicy przy Szpitalu Rejonowym w Raciborzu.

Trwają też dyskusje na temat celowości szczepień przeciwko gruźlicy. W niektórych krajach szczepień tych się nie wykonuje. Szczepionka BCG jedna z najstarszych stosowana od ponad 80 lat, choć nie zapewnia ochrony przed płucną postacią gruźlicy, to jednak daje ochronę przed gruźliczym zapaleniem opon mózgowo-rdzeniowych i przed uogólnionym zakażeniem gruźliczym, czyli najgroźniejszymi postaciami tej choroby bezpośrednio zagrażającymi życiu. I to jest największy sukces tego szczepienia i powód, dla którego do dziś jednorazowe szczepienie przeciw gruźlicy pozostało w naszym programie, co uzasadnione jest utrzymującą tendencją do systematycznego wzrostu zapadalności na gruźlicę płucną (19 zachorowań/100 tysięcy ludności).

Sytuację pozostałych chorób zakaźnych można uznać za stabilną ponieważ występowały w pojedynczych przypadkach lub stwierdzono niewielki wzrost, co nie wpłynęło znacząco na sytuację epidemiologiczną na nadzorowanym terenie.

Nadzór nad przeprowadzaniem szczepień ochronnych

Dla zapewnienia realizacji szczepień zgodnie z programem szczepień ochronnych konieczne jest współdziałanie lekarzy pierwszego kontaktu, lekarzy pediatrów, pracowników służby sanitarno-epidemiologicznej i rodziców szczepionych dzieci, zwłaszcza przy nasilającym się zjawisku ruchów „antyszczepionkowych”.

W powiecie raciborskim od wielu lat utrzymuje się wysoki odsetek stanu uodpornienia dzieci i młodzieży objętych szczepieniem obowiązkowym w ramach Programu Szczepień Ochronnych. Inaczej niestety przedstawia się sytuacja w zakresie szczepień zalecanych. Niskie na ogół odsetki osób zaszczepionych w ramach szczepień zalecanych, przy wysokim odsetku osób zaszczepionych w ramach szczepień obowiązkowych, mogą świadczyć o braku finansowych możliwości rodziców zaszczepienia swoich dzieci. Jednakże na terenie powiatu raciborskiego jest kilka gmin, w których rodzice chętnie zakupują preparaty szczepionkowe wysoce skojarzone, alternatywnie zastępujące szczepionki monowalentne finansowane z budżetu Państwa.

W ramach możliwości finansowych Państwa (ze względu na zagrożenie epidemiczne ze strony niektórych chorób zakaźnych), wybrane szczepienia zalecane przesuwane są do szczepień obowiązkowych. W roku 2007 wprowadzono szczepienia wszystkich dzieci do 2 roku życia, szczepionką przeciwko *Haemophilus influenzae* typu b. Bakterie tego rodzaju mogą wywoływać wiele chorób, wśród których największe znaczenie mają choroby inwazyjne, w tym: zapalenie opon mózgowo-rdzeniowych, posocznicę, zapalenie nędogłówna i ciężkie postaci zapalenia płuc.

W bieżącym roku zaobserwowano wzrost zainteresowania szczepieniami przeciwko meningokokom (w roku 2010 – zaszczepiły się 34 osoby, natomiast w roku 2011 – 50 osób)

Podobnie jak w roku 2011, bardzo niewielkim zainteresowaniem cieszyło się szczepienie przeciwko wirusowi brodawczaka ludzkiego, będącego prawdopodobną przyczyną znacznej części nowotworów szyjki macicy (zaszczepiło się tylko 8 osób w grupach wiekowych 15-19 r.ż. oraz 20 lat i powyżej). W świetle aktualnych doniesień naukowych zaznaczyć trzeba, że propagacja tego rodzaju szczepień wpłynąć powinna znacząco na ograniczenie występowania tego typu nowotworów wśród kobiet.

Od wielu lat postuluje się do Ministerstwa Zdrowia o uwzględnienie w programie szczepień ochronnych bezpłatnego szczepienia wszystkich dzieci przeciwko pneumokokowym zapaleniom płuc. Ten czynnik etologiczny jest udowodnioną przyczyną znacznego odsetka zachorowań na zapalenie płuc wśród niemowląt i dzieci młodszych, a dostępność nieodpłatnych szczepień pozwoliłaby na istotne ograniczenie ich występowania. W roku 2012 zaszczepiono 252 dzieci, przede wszystkim w grupie wiekowej 0-4 r.ż.

Nadal aktualne pozostają wnioski:

1. Faktyczna ocena sytuacji epidemiologicznej zależy nie tylko od rzetelnego zgłaszania chorób zakaźnych przez placówki udzielające świadczeń zdrowotnych, lecz także od szerszego stosowania badań diagnostycznych (w tym także wykorzystania nowoczesnej diagnostyki molekularnej).

Placówki medyczne, rzadko korzystają z badań diagnostycznych laboratorium Wojewódzkiej Stacji Sanitarno – Epidemiologicznej w Katowicach. W związku z brakiem środków finansowych na realizację wielu, nawet podstawowych zadań nałożonych na Inspekcję Sanitarną, Śląski Państwowy Inspektor Sanitarny poinformował Wojewodę Śląskiego o zawieszeniu prowadzenia w laboratoriach Państwowej Inspekcji Sanitarnej województwa śląskiego nieodpłatnych badań uczniów, studentów i doktorantów w kierunku zakażenia pałeczkami duru brzuszego, durów rzekomych i innymi pałeczkami z rodzaju *Salmonella* i *Shigella*.

2. Pomimo uzyskanej poprawy zgłaszania chorób zakaźnych istnieje realne zagrożenie braku możliwości opracowania pojedynczych ognisk domowych, bez powiązania epidemiologicznego z powodu braku możliwości finansowych Stacji (dojazd do pacjenta, telefony czy znaczki pocztowe).

Podobna sytuacja może wystąpić w sytuacji zagrożenia bezpieczeństwa w związku z pojawieniem się zachorowań na choroby wysoce zakaźne, klęsk żywiołowych lub zagrożenia epidemicznego.

Obserwowany w ostatnich latach spadek zapadalności na większość chorób zakaźnych nie zmienia faktu, że niektóre choroby nadal stanowią poważny problem zdrowotny i epidemiologiczny, zwłaszcza choroby nowo pojawiające się i nawracające, jak np. krztusiec i odra, oraz dotychczas nie występujące w naszej szerokości geograficznej.

3. Pogorszenie się w ostatnich latach dostępności do diagnostyki gruźlicy może doprowadzić do wzrostu zachorowań (w tym także u dzieci i młodzieży), zwłaszcza w obliczu występowania przypadków zachorowań opornych na leki przeciwpłatkowe.

II. HIGIENA LECZNICTWA W PLACÓWKACH UDZIELAJĄCYCH ŚWIADCZEŃ ZDROWOTNYCH.

Kontrole przeprowadzane przez pracowników Państwowej Inspekcji Sanitarnej w zakresie epidemiologii w placówkach udzielających świadczeń zdrowotnych obejmują zagadnienia dotyczące:

- Stanu sanitarno – technicznego pomieszczeń

- Funkcjonalności obiektów i stanu ich dostosowania do wymagań Rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 26 czerwca 2012r. (Dz.U. z 2012r. poz. 739)

- Bieżącego stanu sanitarno – higienicznego pomieszczeń

Zapewnienie bieżącej czystości i higieny w placówkach opieki zdrowotnej uwzględniające specyfikę oddziałów, rozkład pomieszczeń, rodzaj i czas wykonywanych zabiegów organizowane jest w oparciu o:

- Firmy zewnętrzne (outsourcing)
- Pracowników szpitala
- Firmy zewnętrzne i pracowników szpitala (tzw. system mieszany)

- Dezynfekcji

Podczas kontroli placówek opieki zdrowotnej oceniano:

- Właściwy dobór preparatów dezynfekcyjnych i antyseptycznych,
- Znajomość procedur dotyczących przygotowania roztworów roboczych,
- Sposób przeprowadzania dezynfekcji sprzętu, narzędzi i powierzchni oraz rąk i skóry,
- Sposób przechowywania i użytkowania preparatów zgodnie z zaleceniami producenta, czas ich stosowania oraz terminy przydatności preparatów,
- Używanie odpowiedniej odzieży ochronnej przez pracowników.

- Sterylizacji

Podczas kontroli zwracano uwagę na:

- Procedury związane z przygotowaniem narzędzi i materiałów do sterylizacji,
- Postępowanie z materiałami i narzędziami po sterylizacji,
- Procedury związane z transportem i przechowywaniem artykułów sterylnych,
- Dokumentację sterylizacji.

- Działalności Komitetów i Zespołów Kontroli Zakażeń Szpitalnych oraz ich współpracy z PIS

Komitety i Zespoły Kontroli Zakażeń Szpitalnych powołane przez kierowników szpitali na podstawie art. 14.1 pkt 1 ustawy z dnia 5 grudnia 2008r. o zapobieganiu oraz zwalczaniu zakażeń oraz zwalczaniu chorób zakaźnych u ludzi (Dz. U. Nr 234, poz. 1570 z późn. zm.) realizują swoje zadania zgodnie z obowiązującym Rozporządzeniem Ministra Zdrowia z dnia 23 grudnia 2011r. w sprawie listy czynników alarmowych, rejestrów zakażeń szpitalnych i czynników alarmowych oraz raportów o bieżącej sytuacji epidemiologicznej szpitala (Dz.U. Nr 294, poz. 1741).

Ponadto na bieżąco prowadzona jest współpraca z członkami Zespołów w aktualizacji i udoskonalaniu procedur kontroli zakażeń i służą pomocą merytoryczną w opracowywaniu i wygaszaniu ognisk.

Niniejsza analiza stanu sanitarno – higienicznego podmiotów leczniczych powiatu raciborskiego opracowana została na podstawie nadzoru prowadzonego przez pracowników Powiatowej Stacji Sanitarno – Epidemiologicznej w Raciborzu. Analiza ta przedstawia stan sanitarny placówek opieki zdrowotnej na dzień 31 grudnia 2012r. w porównaniu ze stanem w roku 2010 – 2012 i z podziałem na:

- Lecznictwo zamknięte
- Lecznictwo otwarte (publiczne i niepubliczne)
- Prywatne praktyki lekarskie

LECZNICTWO ZAMKNIĘTE

Tabela nr 1: Kontrole przeprowadzone w lecznictwie zamkniętym w latach 2010 – 2012.

Rok	KONTROLE SANITARNE	KONTROLE TEMATYCZNE	KONTROLE SPRAWDZAJĄCE
2010 r.	0	3	0
2011 r.	1	4*	0
2012 r.	0	2	0

* 2 kontrole tematyczne wykonane w ognisku epidemicznym Szpitala Rejonowego w Raciborzu – obiekt pod nadzorem WSSE w Katowicach

LECZNICTWO OTWARTE – (Publiczne i Niepubliczne)

Tabela nr 2: Kontrole przeprowadzone w lecznictwie otwartym w latach 2010 – 2012.

Rok	KONTROLE SANITARNE	KONTROLE TEMATYCZNE	KONTROLE SPRAWDZAJĄCE
2010 r.	48	14	9
2011 r.	38	12	3
2012 r.	36	22	4

Tabela nr 3: Ilość decyzji administracyjnych w lecznictwie otwartym w latach 2010 – 2012, z wyodrębnieniem przyczyn wydania.

Rok	Ilość wydanych decyzji administracyjnych	Ilość decyzji wydanych w zakresie złego stanu technicznego placówek	Ilość decyzji wydanych w zakresie złego stanu porządkowego placówek	Ilość decyzji prolongujących	Ilość decyzji wydanych w zakresie złej dezynfekcji
2010	3	0	0	1	2
2011	4	3	0	1	1
2012	2	1	1	2	0

PRYWATNE PRAKTYKI LEKARSKIE

Tabela nr 4: Prywatne praktyki lekarskie w latach 2010 – 2012.

	Prywatne gabinety lekarskie			Praktyka pielęgniarek i położnych
Rok	Ogółem ilość placówek	Praktyki lekarskie	Praktyki stomatologiczne	Ilość placówek
2010	157	113	45	1
2011	160	113	47	1
2012	168	118	50	1

Tabela nr 5: Kontrole przeprowadzone w prywatnych praktykach lekarskich w latach 2010 – 2012.

Rok	Ilość skontrolowanych placówek	Ilość przeprowadzonych kontroli	Ilość przeprowadzonych kontroli sanitarnych	Ilość przeprowadzonych kontroli tematycznych	Ilość przeprowadzonych kontroli interwencyjnych	Ilość przeprowadzonych kontroli sprawdzających
2010	37	46	37	4	0	3
2011	44	45	35	9	1	0
2012	47	49	32	17	0	2

Tabela nr 6: Ilość decyzji administracyjnych w prywatnych praktykach lekarskich w latach 2010 – 2012, z wyodrębnieniem przyczyn wydania.

Rok	Ilość wydanych decyzji administracyjnych	Ilość decyzji wydanych w zakresie złego stanu technicznego placówek	Ilość decyzji wydanych w zakresie złego stanu porządkowego placówek	Ilość decyzji prolongujących	Ilość decyzji wydanych w zakresie złej dezynfekcji
2010	2	1	0	0	1
2011	2	2	0	1	0
2012	0	0	0	0	0

Podsumowanie

1. Analiza porównawcza w stosunku do lat poprzednich wskazuje, że bezpieczeństwo sanitarne w zakresie świadczenia usług medycznych mieszkańców powiatu raciborskiego systematycznie poprawia się.
2. Asortyment stosowanych preparatów dezynfekcyjnych uwzględnia specyfikę placówek, oraz zapobieganie zakażeniom krwiopochodnym. Znajomość zasad i sposobu wykonywania procesów dezynfekcji została oceniona pozytywnie.
Zastrzeżeń nie budzą także procesy sterylizacji, postępowania z brudną bielizną i odzieżą roboczą.
3. Stan sanitarny placówek udzielających świadczenia zdrowotne na terenie powiatu raciborskiego utrzymuje się stabilnym dobrym poziomie sanitarnym.
4. Wszelkie zalecenia i sugestie ze strony tut. Stacji wykonywane są w ustalonych terminach oraz zgodnie z obowiązującymi przepisami.

IV. HIGIENA KOMUNALNA I ŚRODOWISKA.

W głównych celach działalności Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Raciborzu na rok 2012 z zakresu Higieny Komunalnej było czuwanie nad bezpieczeństwem zdrowotnym wody oraz zapobieganie powstawaniu chorób poprzez sprawowanie bieżącego nadzoru sanitarnego nad obiektami.

Głównymi kierunkami działań realizowanymi przez dział Higieny Komunalnej w roku 2012 były:

- prowadzenie systematycznych kontroli nad jakością wody oraz nad obiektami służącymi do zaopatrzenia ludności w wodę, kąpieliskami, basenami kąpielowymi oraz przekazywanie do jednostek szczebla nadrzędnego informacji o udzielonych zgodach na odstępstwo w zakresie wskaźników jakości wody do spożycia.

oraz

- kontynuowanie nadzoru sanitarnego nad obiektami użyteczności publicznej oraz transportem kolejowym i drogowym w kontekście przygotowań do Mistrzostw Europy w Piłce Nożnej EURO 2012, zgodnie z wytycznymi GIS do zabezpieczenia sanitarno-technicznego turnieju UEFA EURO 2012 stanowiącego załącznik do Zarządzenia GIS nr 84A/10 z dnia 13.10.2010.

Tak więc w powyższych obszarach zintensyfikowane zostały działania statutowe do których w pionie higieny komunalnej należy kontrolowanie i przestrzeganie przepisów określających wymagania higieniczne i zdrowotne w szczególności dotyczące:

- 1. higieny środowiska, a zwłaszcza wody do spożycia, wody do kąpieli ,**
- 2. utrzymania należytego stanu higienicznego nieruchomości, obiektów i urządzeń użyteczności publicznej, miejsc zbiorowego wypoczynku i rekreacji,**
- 3. warunków higieniczno-sanitarnych w środkach transportu osobowego.**

Realizując zadane cele i kierunki oraz wypełniając pozostałe obowiązki statutowe przeprowadzano systematyczne kontrole obiektów oraz przeprowadzano zaplanowane wcześniej badania jakości wody współpracując z laboratoriami zewnętrznymi w tym zakresie. Ponadto Sekcja Higieny Komunalnej i Środowiska realizowała również obowiązki wynikające z innych aktów prawnych (z poza Ustawy o Inspekcji Sanitarnej) a mianowicie: z Ustawy o cmentarzach i chowaniu zmarłych (Dz. U. 2011 nr 118, poz. 687 z późn. zm.) nadzór nad przestrzeganiem przepisów ustawy w tym nadzór nad ekshumacjami, przewozem zwłok, itp., z zakresu Ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach (Dz. U. z 2005r. nr 236, poz.2008 z późn. zm. art.4) – opiniowanie projektów uchwał regulaminów utrzymania czystości i porządku na terenie gminy, z Ustawy z dnia 27 kwietnia 2001r o odpadach (Dz. U. z 2010 r. nr 185 poz. 1243 z późn. zm.) –postępowanie z odpadami medycznymi, z Ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków (Dz. U. 2006 nr 123, poz. 858 z późn. zm. art. 12) – nadzór nad jakością wody do spożycia przez ludzi, opiniowanie materiałów i wyrobów do kontaktu z wodą , zatwierdzanie laboratoriów badających wodę do spożycia, z Ustawy o usługach turystycznych (Dz. U. 2004 nr 223, poz. 2268 z późn. zm.)- opiniowanie obiektów hotelarskich przed ich rejestracją, z Ustawy z dnia 20 marca 2009 o bezpieczeństwie imprez masowych (Dz. U. 2009, nr 62, poz.504) – opiniowanie imprez masowych.

Wyniki realizacji zadań z podziałem na poszczególne grupy zagadnień przedstawiają się następująco:

1.1. Jakość zdrowotna wody do spożycia.

Prowadzony przez PSSE w Raciborzu nadzór w dziedzinie zaopatrzenia w wodę polega na przeprowadzaniu kontroli stanu sanitarnego ujęć oraz urządzeń wodociągowych oraz laboratoryjnej kontroli jakości wody produkowanej na Stacjach Uzdatniania Wody i rozprowadzanej w sieci wodociągowej. W roku 2012 przeprowadzono 14 kontroli mających na celu ocenę stanu sanitarno-technicznego ujęć i urządzeń wodociągowych oraz 103 kontrole laboratoryjnej jakości wody pobierając w tym celu 197 próbek.

Przeprowadzane kontrole ujęć i urządzeń wodociągowych nie wykazywały większych nieprawidłowości. W ogólności wszystkie przedsiębiorstwa wodociągowe w obszarze powiatu raciborskiego wykazują dostateczną dbałość o stan ujęć i urządzeń wodociągowych.

W roku 2012 na Stacji Uzdatniania Wody w Raciborzu dokończono remont wieży napowietrzania. Podniósł się stan sanitarno-techniczny ujęć i urządzeń wodociągowych w gminie Pietrowice Wielkie dzięki przeprowadzonym przez tamtejszy Zakład pracom remontowym.

Woda przeznaczona do zbiorowego zaopatrzenia ludności w powiecie raciborskim pozyskiwana jest z ujęć wody podziemnej. Jedyne niewielki procent pochodzi z ujęć powierzchniowych, których źródła zlokalizowane są poza powiatem. Dotyczy to miejscowości Rzuchów oraz części Kornowaca. Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Raciborzu sprawuje nadzór nad jakością wody w 11 wodociągach publicznych służących do zbiorowego zaopatrzenia w wodę oraz w 6 wodociągach zakładowych (ZPM „Maxpol”, Raciborska Spółdzielnia Mleczarska obecnie Zott , ZPC „Mieszko” ul. Opawska, ZPC „Mieszko” ul. Starowiejska, Fabryka „Rafamet” Kuźnia Raciborska, Zakład Karny w Raciborzu). W roku 2012 wyłączono z użytkowania wodociąg

PKP ul. Łąkowa w Raciborzu ze względu na likwidację Oddziału CARGO. Ponadto kontrolujemy jakość wody w dwóch źródłach publicznych: w Gródczankach i w Tworkowie.

Wyniki nadzoru nad jakością wody do spożycia wskazują, że w chwili obecnej wszystkie stacje produkujące wodę na terenie powiatu raciborskiego dostarczają do systemów wodociągowych wodę o właściwej jakości. Jedynie w Kuźni Raciborskiej istnieje ryzyko podawania do sieci wodociągowej wody, która w swoim składzie zawiera podwyższoną ilość niklu. Gminne Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji w Kuźni Raciborskiej uzyskało zgodę Śląskiego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego na produkcję wody o podwyższonej zawartości niklu do dnia 6.06.2014. Po tym czasie nieprawidłowość powinna zostać zlikwidowana. W tym celu Gmina Kuźnia Raciborska planuje dokonać podłączenia nowych studni zlokalizowanych w Solarni. Kontrolę stężenia niklu w wodzie wodociągowej w Kuźni Raciborskiej przeprowadzono w roku 2012 dnia 8.05.2012 na Stacji Uzdatniania Wody w Kuźni Raciborskiej i w tym dniu przekroczenia nie stwierdzono. Drugim obszarem w którym jakość wody może odbiegać od norm określonych Rozporządzeniem Ministra zdrowia z dnia 29 marca 2007r. w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi (Dz. U. nr 61, poz. 417z późn. zm.) jest wieś Kobyla i Łańce zaopatrywana w wodę z wodociągu Dzimierz przez Spółkę Wodociągową Kobyla-Łańce. Woda produkowana w Dzimierzu zawiera ponadnormatywne ilości żelaza i manganu i cechuje się podwyższoną mętnością. Ze względu na niewielkie ryzyko zdrowotne a jedynie uciążliwości natury gospodarczej i eksploatacyjnej wodociągu Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Raciborzu wyraził zgodę na warunkowe dopuszczenie sprzedaży wody o pogorszonych parametrach do dnia 31.12.2014. Do tego czasu gmina Kornowac powinna rozwiązać problem i albo podłączyć wymienione wsie do wodociągu Racibórz albo spowodować przeprowadzenie modernizacji stacji w Dzimierzu.

Regularne przeprowadzane kontrole jakości wody pozwalają na dokonywanie systematycznych ocen jej jakości. Oceny takie z podziałem na poszczególne obszary gmin PSSE w Raciborzu zamieszcza na stronie internetowej: www.bip.wsse.katowice.pl/ w zakładce PSSE Racibórz/Komunikaty i aktualności/ Higiena Komunalna/ Aktualne oceny jakości wody. Przykładowa ostatnio zamieszczona ocena jakości wody dla gminy Kuźnia Raciborska przedstawia się następująco.

Mozilla Firefox

Wojewódzka Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna

http://www.bip.wsse.katowice.pl/grafiki/zalaczniki/4082/informacja_nr_9_13.12.2013_ola.pdf

75%

Informacja nr 9/2012

Informacja o jakości wody do spożycia w gminie Kuźnia Raciborska

Część I

Dotyczy wodociągu Kuźnia Raciborska zasilającego miejscowości: Kuźnia Raciborska, Siedliska, Turze, Ruda i Budziska.

Dnia 13.12.2012r. zostały przeprowadzone badania wody wodociągowej w ramach kontroli wewnętrznej prowadzonej przez Gminne Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji Sp z o.o., 47-420 Kuźnia Raciborska, ul. Klasztorna 45. Próbkę wody zostały pobrane w Stacji Uzdadniania Wody w Kuźni Raciborskiej i skierowane do badania w laboratorium Przedsiębiorstwa badań i Ekspertyz Środowiska Sp z o.o. w Knurowie w celu sprawdzenia jakości wody produkowanej.

Wyniki badań przebadanych parametrów jakości wody zestawiono w poniższej tabeli

Miejscowość	Kuźnia Raciborska	Wartość dopuszczalna
ulica nr domu	-	
obiekt, punkt poboru	Stacja Uzdadniania Wody	
data	13.12.2012r.	-
temperatura wody (°C)	-	-
Chlor wolny (mg/l)	<0,1	0-0,3
Badania mikrobiologiczne		
Bakterie grupy coli (jtk/100 ml)	0	0
Escherichia coli (jtk/100 ml)	0	0
Clostridium perfringens (jtk/100 ml)	0	0
Badania fizykochemiczne		
Mętność (NTU)	0,69	0-1,0
barwa (mg/l Pt)	<5	akceptowalna
zapach	akceptowalny	akceptowalny
smak	akceptowalny	akceptowalny
Stężenie jonów wodoru (pH)	6,7	6,5-8,5
Przewodność (µS/cm)	244,2	0-2500

W wyniku przeprowadzonych badań stwierdza się przydatność wody do spożycia przez ludzi.

Ponadto realizując obowiązek ustawy Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Raciborzu opracowuje, rozpowszechnia i publikuje na stronach internetowych Roczne oceny jakości wody dla poszczególnych gmin powiatu raciborskiego. W chwili obecnej za rok 2012 została opracowana roczna ocena dla gminy Kornowac, sukcesywnie będą opracowywane kolejne. Adres strony www.bip.wsse.katowice.pl/ w zakładce PSSE Racibórz/Aktualności/Higiena Komunalna./ Roczne oceny wody.

W roku 2012 kontynuowany był również nadzór nad czystością instalacji wody ciepłej w obiektach użyteczności publicznej poprzez laboratoryjne kontrole skażenia instalacji bakteriami Legionella Sp. Skontrolowano 12 obiektów, w których pobrano 38 prób wody. badania takie inspekcja sanitarna przeprowadza systematycznie od 2008 roku. W chwili obecnej skażenia instalacji występuje raczej sporadycznie w pojedynczych próbach. W 2012 roku wydano w tym zakresie 1 decyzję administracyjną dotyczącą Hotelu „Ragos” w którym wykryto zanieczyszczenia sieci wody ciepłej w stopniu wysokim. Właściciel hotelu przeprowadził szereg działań w celu zredukowania skażenia i ponownie przeprowadzone badania wody ciepłej nie potwierdziły obecności zanieczyszczenia.

W 2012 przyjęto tylko jedną skargę na jakość wody. Skarga skierowana była przez osadzonego w Zakładzie Karnym, osadzonemu udzielono wyjaśnień.

1.2 Jakość wody do kąpiel

1.2.1. Baseny.

W powiecie raciborskim jest nadal sześć basenów kąpielowych (4 czynne jedynie w okresie letnim, 2 całoroczne). Badania jakości wody basenowej, zgodnie z zaleceniem WSSE przeprowadzane są przez Inspekcję Sanitarną z częstotliwością raz w miesiącu. I ze względów oszczędnościowych oraz braku regulacji prawnych dotyczą tylko oznaczeń mikrobiologicznych w celu wykluczenia ewentualnego ryzyka epidemiologicznego. Niestety pomimo wielu próśb kierowanych do zarządców tych obiektów nie udało się ich przekonać do wprowadzenia wewnętrznej kontroli procesu oczyszczania wody. W związku z powyższym niemożliwe jest dokonanie oceny czy jakość wody basenowej odpowiada współczesnym standardom. W obiektach tych prowadzona jest jedynie wewnętrzna kontrola stopnia zachlorowania wody w nieckach i niestety podczas poboru prób do analiz niejednokrotnie stwierdza się, że kontrola taka nie znajduje odzwierciedlenia w postaci działań które w związku z negatywnym wynikiem powinni podejmować zarządcy.

1.2.2. Kąpieliska, miejsca wykorzystywane do kąpiel.

Jedyny taki obiekt w powiecie raciborskim to Ośrodek Wodno-Rekreacyjny „WODNIK” w Kuźni Raciborskiej. W sezonie letnim 2012 w sensie prawnym funkcjonował on nadal jako miejsce wykorzystywane do kąpiel lecz nie kąpielisko. W takim przypadku badania wody przeprowadzane są przez użytkownika raz przed sezonem i raz w trakcie sezonu a wyniki badań przedkładane są Powiatowemu Inspektorowi Sanitarnemu celem wydania oceny. Na podstawie przedłożonych badań PSSE w Raciborzu oceniła wodę jako przydatną do kąpiel.

2. Stan nieruchomości, obiektów i urządzeń użyteczności publicznej, miejsc zbiorowego wypoczynku i rekreacji:

W rejestrze obiektów kontrolowanych w obszarze higieny komunalnej jest 493 pozycji. Regularnym kontrolom poddawane są takie obiekty jak: ustępu publiczne, baseny kąpielowe, miejsca zwyczajowo wykorzystywane do kąpiel, domy pomocy społecznej i innych placówek o podobnym charakterze, noclegownia dla bezdomnych, hotele i inne obiekty świadczące usługi noclegowe, zakłady fryzjerskich, kosmetycznych, odnowy biologicznej itp, dworzec i inne przystanki kolejowe, przystanki PKS, tereny typu parki, zieleńce, apteki i punkty apteczne, cmentarze, domy przedpogrzebowe, targowiska, wysypiska, obiekty sportowe (hale, stadiony, boiska, lodowisko), obiekty kulturalno-widowiskowe (domy kultury, kino), zakład poprawczy, zakład karny, obiekty turystyczne jak Stacja Kolei Wąskotorowej w Rudach, parkingi, stacji paliw i inne.

Kontrola ma na celu dokonanie oceny stanu sanitarnego obiektów, zgodności z obowiązującymi przepisami i w przypadku znaczących zaniedbań natury sanitarno-technicznej i niezgodności ze stanem prawnym wydawane są decyzje nakazujące ich usunięcie. W roku 2012 wydano 10 decyzji administracyjnych nakazujących poprawę stanu sanitarnego obiektów. W przypadku zaniedbań natury higienicznej i zdrowotnej dotyczącej bieżącego utrzymania porządku i czystości nakładane są mandaty karne. W roku 2012 nałożono 3 mandaty karne na łączną kwotę 500 zł.

2.1 Ustępy publiczne.

Od wielu lat obserwuje się brak zainteresowania władz gminnych w dziedzinie powstawania nowych toalet oraz utrzymywania istniejących. Istniejące toalety oddawane są w użytkowanie dzierżawcom, a dzierżawcy przeprowadzają tylko konieczne do funkcjonowania remonty. Nie wszystkie tego typu obiekty posiadają przystosowanie na potrzeby osób niepełnosprawnych a niektóre, jak np. toaletę na dworcu PKS w Raciborzu wyposażono w odpowiednio przystosowaną kabinę lecz nie zrobiono podjazdu na wózki.

Niemniej jednak wszystkie kontrolowane toalety w powiecie posiadają stałą obsługę, wyposażane są w środki higieny i na bieżąco sprzątane. Zdecydowanie najgorzej przedstawia

się bieżący stan utrzymania toalet przy centrach handlowych z powodu dużego ruchu i braku ciągłego nadzoru.

2.1 Baseny kąpielowe

Są dwa baseny stałe, szkolne oraz 4 sezonowe. Oba baseny szkolne zostały w ostatnich latach częściowo zmodernizowane lecz w obu przypadkach zabrakło środków na kompleksowe remonty. Stan techniczno sanitarny obiektów sezonowych natomiast określono jako dobry lub dostateczny. Standard obiektów pozostawał w stosunku do lat ubiegłych na tym samym poziomie.

2.2 Inne miejsca wykorzystywane do kąpieli.

Pod kontrolą PSSE w Raciborzu jest jedno takie miejsce. Jest to Ośrodek Wodno-Rekreacyjny „WODNIK” w Kuźni Raciborskiej. Stan techniczny infrastruktury obiektu tj. podesty, plac zabaw, zaplecze sanitarne pozostają od lat na poziomie miernym. Problemem ośrodka jest zapewnienie stałego dopływu czystej wody stanowiącej zasilanie zbiornika. W okresach suszy dopływ ustaje, poziom wody się obniża i pogarszają się jej cechy organoleptyczne.

2.3. Zakłady fryzjerskie, kosmetyczne i odnowy biologicznej.

Stan liczbowy to łącznie 127 obiektów i utrzymuje się na mniej więcej tym samym poziomie. Ze względu jednak na obecną sytuację rynkową obserwuje się stosunkowo dużą rotację przedsiębiorców prowadzących tego typu działalność. Planowane kontrole w tych obiektach przeprowadzane są z częstotliwością raz w roku. Podczas kontroli sprawdzany jest stan techniczno-sanitarny dotyczący urządzenia i wyposażenia zakładu oraz warunki higieniczne świadczonych usług. Pomieszczenia i urządzenia w większości obiektów oceniane są na poziomie dobrym natomiast poziom higieny świadczonych usług w dużej mierze zależy od kompetencji osoby prowadzącej działalność. W przypadkach, w których stwierdza się drobne nieprawidłowości wydawane dokonuje się pouczeń lub wydawane są zalecenia doraźne i po ich usunięciu przeprowadza się rekontrolę bez konieczności wdrażania postępowania administracyjnego. Ponadto po wprowadzeniu obowiązku informowania przedsiębiorcy o zamiarze przeprowadzenia kontroli zgodnie z ustawą o swobodzie działalności gospodarczej notuje się spadek postępowań mandatowych.

2.4. Infrastruktura kolejowa i drogowa

2.4.1. Dworce i przystanki autobusowe:

Kontrole i ocenę stanu sanitarnego tego obiektu przeprowadza od roku 2010 ŚPWIS. PPIS w Raciborzu sprawdza jedynie toalety. Toalety utrzymane są czysto.

2.4.2 Dworce, stacje kolejowe:

W powiecie raciborskim jest jeden dworzec kolejowy (w Raciborzu), 6 stacji i 5 przystanków kolejowych, pełniących dawniej funkcje dworców. Dworzec PKP w Raciborzu posiada czynne toalety, w roku 2012 wykonując nakaz PPIS Spółka Dworce Kolejowe wyposażyła te toalety w kabinę na potrzeby osób niepełnosprawnych i przeprowadziła drobne remonty. Kontrole dworca i pozostałych miejsc obsługi podróżnych przeprowadzane są z dwoma podmiotami odpowiedzialnymi za stan sanitarny tego obiektu tj z PKP S.A. Oddział Dworce Kolejowe odpowiedzialnym za budynek dworca i jego obrys oraz z Zakładem Linii Kolejowych PKP, odpowiedzialnym za perony. Przeprowadzone w roku 2012 kontrole wykazały nieprawidłowości dotyczące stanu utrzymania peronów, stanu ławek i koszy na śmieci oraz wiat dla podróżnych. Wydano decyzję administracyjną nakazującą poprawę zastanego stanu. Wykonanie decyzji pozwoliło na niewielką poprawę wizerunku tych obiektów, naprawiono ławki, wymieniono kosze, naprawy wiat nie dokonano przedłużając termin wykonania decyzji na koniec 2013 roku. Niestety widoczny brak jest zainteresowania Spółki PKP S.A. obiektami kolejowymi w obszarze powiatu raciborskiego.

2.4.3. Parkingi

Parkingu w Gminie Rudnik przy drodze krajowej DK 45 na granicy województw śląskiego i

opolskiego nadal nie stanowi najlepszej wizytówki powiatu. Zarządcą parkingu od roku 2009 jest Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad która nie przejawia zainteresowania w podniesienie standardu tego obiektu.

2.4.4. Tereny rekreacyjne:

Kontrolujemy parki, zieleńce oraz place zabaw z piaskownicami. Podczas kontroli dokonuje się oceny stanu sanitarno-technicznego obiektów, kontrole przeprowadza się w okresie wiosennym sprawdzając stopień przygotowania do sezonu letniego. Tereny zielone służą zarówno rekreacji jak i są miejscem wyprowadzania psów przez ich właścicieli. Niestety skutkuje to zanieczyszczaniem ich przez psie odchody. Pomimo regulacji zobowiązujących właścicieli do sprzątania po swoich zwierzętach zwyczaj ten nie przyjmuje się w społeczeństwie. Obowiązek usunięcia zanieczyszczeń spoczywa wtedy na właścicielu lub zarządcy. Na właścicielu lub zarządcy spoczywa również obowiązek dbałości o czystość piasku w piaskownicy. Zalecenie Głównego Inspektora Sanitarnego dotyczące stosowania zabezpieczeń piaskownic przed nieczystościami oraz trzykrotnej wymiany piasku w sezonie nie jest jednak stosowane. W Raciborzu najgorszy zdaniem PSSE stan sanitarno-techniczny przedstawia Ogródek Jordanowski przy ul. Stalmacha, a po nim park przy ul. Warszawskiej pomimo faktu, że są to obiekty zlokalizowane w centrum miasta. Jak duża jest potrzeba organizowania miejsc zabaw dla dzieci w centrum miasta świadczy obłożenie placu zabaw w Parku „Roth” w Raciborzu.

2.4.5 Obiekty sportowe:

W grupie tej znajdują się różne obiekty: hale sportowe, stadiony, ośrodki sportowe, lodowisko i boiska LKS. Stan tych obiektów stanowi odzwierciedlenie kondycji finansowej właścicieli. W roku 2012 oddano do użytku budynek zaplecza dla sportowców na boisku LKS w Bolesławiu.

2.4.6 Obiekty kulturalno-widowiskowo-rozrywkowe:

PSSE w Raciborzu posiada w ewidencji jedno kino, 6 domów kultury, 2 dyskoteki i 1 centrum kulturalno-oświatowe z terenami wystawowymi w Pietrowicach. Obiekty utrzymane prawidłowo, w roku 2012 zrealizowano obowiązek odnowienia niektórych ścian w domu kultury „Strzecha” przy ul. Londzina w Raciborzu.

3. Ocena stanu sanitarno-higienicznego środków transportu osobowego:

Podczas kontroli środków transportu nie stwierdzono nieprawidłowości. Aczkolwiek z powodu pogarszającego się stanu technicznego taboru kolejowego wystosowano kolejne wystąpienie do PKP S.A. Śląski Zakład Przewozów Regionalnych w Katowicach o spowodowanie poprawy stanu ich utrzymania i zwiększenie częstotliwości przeprowadzania generalnych remontów. Wystąpienia pozostają bez odzewu.

Teren powiatu raciborskiego nie posiada profesjonalnych, nowoczesnych myjni autobusów (czy też wagonów PKP) oraz nie posiada miejsc zrzutu ścieków z autokarów.

4. Realizacja obowiązków wynikających z innych aktów prawnych:

Zadania te realizowane są na wniosek strony. W roku 2012 nadzorowano 6 ekshumacji, 1 wywóz zwłok za granicę, wydano 6 decyzji i nadzorem objęto przeprowadzane w powiecie imprezy masowe, wydano 3 opinie dotyczące różnego typu materiałów i wyrobów przed ich zastosowaniem w instalacjach wodociągowych i obejmując nadzorem laboratoryjnym jakość wody po ich zainstalowaniu itp.

5. Interwencje:

Do sekcji Higieny Komunalnej kierowanych jest szereg interwencji. Najczęściej dotyczą one różnego typu uciążliwości (uciążliwe sąsiedztwo lokalu w którym utrzymywane są zwierzęta domowe, lub którego właściciel inny niewłaściwy sposób go użytkuje gromadząc przedmioty ze śmietników itp.) Z powodu ułomnej pod tym względem konstrukcji prawa wnioski te najczęściej są oddalane. Inną kategorią wniosków są wnioski kierowane przez osadzonych w Zakładzie Karnym w Raciborzu. Więźniowie uskarżają się na warunki bytowe, niewłaściwy stan urządzenia i wyposażenia cel itp. Każda z interwencji jest rozpatrywana i odpowiedzi udzielane są osadzonym.

Wnioski

W dziedzinie nadzoru nad obiektami użyteczności publicznej różnej kategorii w powiecie raciborskim nie zaobserwowano znaczących zmian. Brak jest tendencji rozwojowych praktycznie we wszystkich kategoriach obiektów. Stanu sanitarno-techniczny obiektów użyteczności publicznej pozostaje w ścisłym związku z koniunkturą. Pracownicy inspekcji podejmują jednak wysiłki aby w dobie kryzysu gospodarczego istniejące obiekty funkcjonowały w sposób nie powodujący ryzyka zdrowotnego. Dlatego pomimo trudnej sytuacji finansowej Stacji planowane są kontrole obiektów bez względu na odległość od Stacji i konieczność wydawania funduszy na dojazd. Planowana liczba kontroli nie uległa zmianie.

V. HIGIENA PRACY

Do zadań Sekcji Higieny Pracy PSSE w Raciborzu, zgodnie z art. 1 pkt 2 Ustawy z dnia 14.03.1985 r. o Państwowej Inspekcji Sanitarnej, należy sprawowanie nadzoru nad warunkami higieny pracy w zakładach pracy w celu ochrony zdrowia ludzkiego przed niekorzystnym wpływem szkodliwości i uciążliwości środowiskowych oraz zapobiegania powstawaniu chorób zawodowych i innych chorób związanych z warunkami pracy.

Do zakresu działania Państwowej Inspekcji Sanitarnej w dziedzinie bieżącego nadzoru sanitarnego prowadzonego przez higienę pracy należy kontrola przestrzegania przepisów określających wymagania higieniczne i zdrowotne, w szczególności dotyczących:

- utrzymania należytego stanu higienicznego zakładów pracy,
- warunków zdrowotnych środowiska pracy, a zwłaszcza zapobiegania powstawaniu chorób zawodowych i innych chorób związanych z warunkami pracy;
- przestrzegania przez producentów, importerów, osoby wprowadzające do obrotu, stosujące lub eksportujące substancje chemiczne, mieszaniny chemiczne lub wyroby obowiązków wynikających z ustawy z dnia 25 lutego 2011 r. o substancjach chemicznych i ich mieszaninach (Dz.U. Nr 63, poz. 322) oraz z rozporządzeń Wspólnot Europejskich wymienionych w tej ustawie;
- przestrzegania przez podmioty wprowadzające do obrotu prekursorzy kategorii 2 i 3 obowiązków wynikających z ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz.U. Nr 179, poz. 1485), rozporządzenia (WE) Parlamentu Europejskiego i Rady nr 273/2004 z dnia 11 lutego 2004 r. w sprawie prekursorów narkotykowych oraz rozporządzenia (WE) Rady nr 111/2005 z dnia 22 grudnia 2004 r. określającego zasady nadzorowania handlu prekursorami narkotyków pomiędzy Wspólnotą a państwami trzecimi.
- wprowadzania do obrotu produktów biobójczych oraz detergentów i substancji czynnych oraz ich stosowania w działalności zawodowej.

Do zadań Sekcji, zgodnie z art. 5 Ustawy o Państwowej Inspekcji Sanitarnej, należy również prowadzenie postępowania administracyjnego dotyczącego chorób zawodowych i wydawanie decyzji o stwierdzeniu choroby zawodowej lub decyzji o braku podstaw do jej stwierdzenia.

1. Charakterystyka obszaru działania

Pod nadzorem Sekcji Higieny Pracy PSSE w Raciborzu w 2012 roku znalazło się 326 zakładów pracy, zatrudniających ogółem 11712 osób. Spośród nadzorowanych zakładów aż 70% stanowią zakłady małe, zatrudniające do 20 pracowników. Liczbowa przewaga zakładów małych w powiecie raciborskim od szeregu lat ma charakter stały.

Wśród zakładów objętych ewidencją najwięcej pracowników zatrudnionych jest w zakładach zakwalifikowanych do następujących grup Polskiej Klasyfikacji Działalności (PKD).

PKD	Nazwa działu według Polskiej Klasyfikacji Działalności	Liczba zatrudnionych
25	Produkcja metalowych wyrobów gotowych, z wyłączeniem maszyn i urządzeń	2299
10	Produkcja artykułów spożywczych	1199
47	Handel detaliczny, z wyłączeniem handlu detalicznego pojazdami samochodowymi	739
31	Produkcja mebli	713
28	Produkcja maszyn i urządzeń, gdzie indziej niesklasyfikowana Produkcja mebli	678
27	Produkcja urządzeń elektrycznych	375
16	Produkcja wyrobów z drewna, z wyłączeniem mebli	328
20	Produkcja chemikaliów i wyrobów chemicznych	318

W zakładach pracy wymienionych działalności gospodarczych znajduje zatrudnienie ok. 55% pracowników objętych nadzorem.

2. Realizacja harmonogramu kontroli na 2012 r.

W 2012 jako wiodące zadania zaplanowano:

1. Prowadzenie nadzoru w zakresie warunków zdrowotnych środowiska pracy
2. Prowadzenie postępowań administracyjnych w sprawach chorób zawodowych
3. Prowadzenie nadzoru nad warunkami pracy i wypełnianiem przez pracodawców obowiązków wynikających z oceny narażenia zawodowego pracowników zatrudnionych w warsztatach samochodowych.
4. Prowadzenie nadzoru nad warunkami pracy i wypełnianiem przez pracodawców obowiązków wynikających z oceny narażenia zawodowego pracowników zatrudnionych w zakładach poligraficznych
5. Prowadzenie nadzoru nad prekursorami narkotyków kat. 2 i 3 (zebranie informacji o ilości używanych prekursorów narkotykowych kat. 2 i 3 wśród przedsiębiorców, zgodnie z formularzem INCB).
6. Prowadzenie nadzoru w zakresie przygotowania pracodawców pod kątem przestrzegania przepisów i zasad bhp podczas prac związanych z usuwaniem bądź zabezpieczaniem wyrobów zawierających azbest
7. Prowadzenie nadzoru nad wprowadzaniem do obrotu substancji i mieszanin chemicznych
8. Współuczestniczenie w realizacji wybranych projektów sieci CLEEN

2.1 Bieżący nadzór sanitarny nad zakładami pracy.

W 2012 r. do kontroli wytypowano 111 zakładów pracy przy ogólnej liczbie kontroli – 111.

Ogółem w 2012 r. skontrolowano 104 zakłady i przeprowadzono 132 kontrole, w tym:

- 90 kontroli zgodnie z harmonogramem nadzoru nad obiektami na rok 2012,
- 42 kontroli ponadplanowych, w tym sprawdzające wykonanie nałożonych na stronę obowiązków oraz kontrole interwencyjne w związku z powiadomieniem o nieprawidłowościach w zakresie higieny pracy.

	Rok 2011	Rok 2012
Liczba kontroli zaplanowanych	112	111
Liczba wykonanych kontroli planowych	66	90
Liczba kontroli ponadplanowych	55	42
Liczba wydanych decyzji	34 (51%)	44 (%)
Liczba nakazów w wydanych decyzjach		146
Liczba wydanych rachunków	28	36
Liczba wydanych upomnień	2	2
Liczba wydanych prolongat	8	10
Liczba mandatów	0	0

Biorąc pod uwagę powyższe dane można stwierdzić, że w 2012 r. przeprowadzono więcej kontroli niż w roku 2011, a co za tym idzie, wydano więcej decyzji

Pracodawcy odpowiedzialni za usuwanie stwierdzonych podczas kontroli nieprawidłowości zwracają się z wnioskami o zmianę terminu wykonania obowiązków nakładanych w decyzjach wydawanych przez PPIS, głównie uzasadniając prolongatę terminu brakiem środków finansowych. W roku 2011 sytuacja ta dotyczyła ponad 23% wydanych decyzji. W 2012 r. wydano 10 takich decyzji co stanowi 22 % wydanych decyzji..

W pozostałych przypadkach pracodawcy wykonują nakazy PPIS w Raciborzu w obowiązującym terminie (w roku 2011 i w 2012 wydano tylko po 2 upomnienia).

Najczęściej stwierdzane nieprawidłowości

	2011	2012
Liczba zakładów skontrolowanych	89	104
Liczba zakładów, w których stwierdzono:		
Brak aktualnych badań czynników szkodliwych na stanowiskach pracy	13 (14%)	21 (20%)
Brak oceny ryzyka zawodowego	10 (8,9%)	14 (13%)
Zły stan sanitarny pomieszczeń	7 (7,8%)	8 (7,6%)
Uchybienia w zakresie gospodarki substancjami i preparatami chemicznymi	2 (2,2%)	3 (2,8%)
Uchybienia w zakresie czynników biologicznych	3 (3,4%)	2 (1,9%)
Uchybienia w zakresie czynników rakotwórczych	7 (7,8%)	3 (2,8%)

W 2012 r. brak aktualnych badań i pomiarów czynników szkodliwych na stanowiskach pracy stwierdzono się w ok. 20% kontrolowanych zakładów. Taki stan rzeczy pociąga za sobą daleko idące konsekwencje w postaci m.in. nie informowania pracowników o istniejących zagrożeniach, czy też nie podejmowania działań zapobiegawczych z zakresu profilaktyki technicznej lub organizacyjnej, ograniczających szkodliwy wpływ środowiska pracy na zdrowie pracujących.

W wyniku postępowania prowadzonego przez powiatową stację z każdym rokiem ulegają poprawie warunki higieniczno-sanitarne w zakładach pracy na terenie powiatu raciborskiego. W roku 2011 sytuacja taka miała miejsce w 7,8 % kontrolowanych zakładów natomiast w 2012 r. w ok. 7,6 % kontrolowanych zakładów.

Liczba zatrudnionych na stanowiskach, na których stwierdzono przekroczenia:	2009	2010	2011	2012
NDN hałasu	169	209	192	164
NDS pyłów	93	75	88	20
NDS czynników chemicznych	2	2	2	5
NDN wibracji	7	7	7	53

Bezpośrednim zagrożeniem dla zdrowia jest praca na stanowiskach, na których występuje przekroczenie najwyższego dopuszczalnego natężenia (NDN) oraz stężenia (NDS) czynników szkodliwych dla zdrowia. W zakładach nadzorowanych, w warunkach szkodliwych zatrudnionych jest 222 osoby, w tym:

- 217 osób pracuje w narażeniu na czynniki fizyczne (164 na hałas, 53 na drgania mechaniczne),
- 20 osób w narażeniu na pyły,
- 5 osoby w narażeniu na czynniki chemiczne

Jednakże należałoby przypuszczać, że liczba ta w rzeczywistości jest jeszcze wyższa, ponieważ w wielu zakładach (ok. 20% kontrolowanych zakładów) nie przeprowadza się badań i pomiarów czynników szkodliwych występujących na stanowiskach pracy.

W 2012 r. poprawiono warunki pracy dla 18 osób zatrudnionych w ponadnormatywnym hałasie oraz 68 pracowników zatrudnionych w przekroczonych wartościach najwyższego dopuszczalnego stężenia pyłu.

2.2 Choroby zawodowe

	Rok 2011	Rok 2011
Liczba zgłoszeń podejrzeń chorób zawodowych	8	8
liczba przeprowadzonych postępowań w sprawie chorób zawodowych	12	14
Liczba stwierdzonych chorób zawodowych	1	5
Liczba decyzji odmownych	4	3
Liczba przeprowadzonych ocen narażenia zawodowego	11	13

Bezpośrednim skutkiem występowania zagrożeń zdrowia na stanowisku pracy są choroby zawodowe. Około 90% ogółu stwierdzanych chorób zawodowych powstaje po minimum 10 letnim okresie pracy. Świadczy to o tym, że większość chorób zawodowych występuje po długotrwałej ekspozycji na czynniki szkodliwe, tym większe znaczenie mają więc działania profilaktyczne zmierzające do stworzenia bezpiecznych warunków pracy.

W 2012 zgłoszono 8 przypadków podejrzenia choroby zawodowej. Stwierdzono 5 chorób zawodowych oraz wydano 3 decyzje o braku podstaw do stwierdzenia choroby zawodowej.

W 2012 r. stwierdzono 4 przypadki boreliozy oraz 1 przypadek WZW t.C (poz. 26 wykazu chorób zawodowych - choroby zakaźne i ich następstwa)

2.3 Ocena narażenia zawodowego nad warunkami pracy i wypełnianiem przez pracodawców obowiązków, wynikających z oceny ryzyka zawodowego pracowników zatrudnionych w warsztatach samochodowych

2.3. 1. Informacje ogólne

Liczba skontrolowanych warsztatów samochodowych w 2012 r.	30
Liczba warsztatów samochodowych w których stwierdzono uchybienia	11
Liczba warsztatów samochodowych, w których stwierdzono brak aktualnych wyników badań i pomiarów czynników szkodliwych dla zdrowia	10
Liczba warsztatów samochodowych, w których nakazano przeprowadzenie badań i pomiarów czynników szkodliwych	10
Liczba warsztatów samochodowych, w których stwierdzono przekroczenia normatywów higienicznych czynników szkodliwych dla zdrowia na stanowiskach pracy	0
Liczba warsztatów samochodowych, w których stwierdzono nieodpowiedni stan higieniczny pomieszczeń i urządzeń higieniczno-sanitarnych	2
Liczba stwierdzonych chorób zawodowych w 2012 r.	0

1. Liczba kontroli przeprowadzonych w warsztatach samochodowych.: ogółem – **37**, w tym: kontrole sanitarne podstawowe – **30** i kontrole sprawdzające - **7**;
2. Liczba wydanych decyzji administracyjnych – **11**;
3. Liczba nakazów - **29**, w tym nakazów dotyczących przeprowadzenia badań i pomiarów w środowisku pracy – **13**, w zakresie oceny ryzyka zawodowego – **10**, dotyczących warunków higieniczno – sanitarnych **6** ;

Najczęściej stwierdzane uchybienia/nieprawidłowości higieniczno-sanitarne, z podaniem liczby przypadków danego rodzaju uchybienia.

- Brak aktualnych badań i pomiarów czynników szkodliwych dla zdrowia występujących w środowisku pracy – wydano w tym zakresie 13 nakazów.
- Niewłaściwie sporządzona ocena ryzyka zawodowego odniesieniu do narażenia na hałas, drgania lub czynniki chemiczne – wydano w tym zakresie 10 nakazów.
- Niewłaściwy stan sanitarny pomieszczeń higieniczno-sanitarnych (brudne ściany w szatniach i umywalniach) – wydano w tym zakresie 5 nakazów.
- Niewłaściwy stan sanitarny pomieszczenia pracy (brudne ściany) – wydano w tym zakresie 1 nakaz.

We wszystkich skontrolowanych warsztatach, substancje chemiczne i ich mieszaniny sklasyfikowane jako niebezpieczne przechowywane są w sposób właściwy i dla wszystkich dostępne są aktualne karty charakterystyki.

W skontrolowanych obiektach stwierdzono również dostępność prawidłowo opracowanych procedur działania na wypadek awarii lub wypadku spowodowanego czynnikiem chemicznym.

We wszystkich kontrolowanych zakładach pracodawcy ograniczają do minimum ryzyko zawodowe wynikające z pracy z czynnikiem chemicznym stwarzającym zagrożenie poprzez m.in. stosowanie odpowiednich środków ochrony indywidualnej zabezpieczających pracowników przed nadmiernym narażeniem na działanie tych czynników.

2.4 Ocena narażenia zawodowego nad warunkami pracy i wypełnianiem przez pracodawców obowiązków, wynikających z oceny ryzyka zawodowego pracowników zatrudnionych w zakładach poligraficznych

2.3. 1. Informacje ogólne

Liczba skontrolowanych zakładów poligraficznych w 2012 r.	4
Liczba zakładów poligraficznych, w których stwierdzono uchybienia	1
Liczba zakładów poligraficznych, w których stwierdzono brak aktualnych wyników badań i pomiarów czynników szkodliwych dla zdrowia	1
Liczba zakładów poligraficznych, w których nakazano przeprowadzenie badań i pomiarów czynników szkodliwych	1
Liczba zakładów poligraficznych, w których stwierdzono przekroczenia normatywów higienicznych czynników szkodliwych dla zdrowia na stanowiskach pracy	0
Liczba zakładów poligraficznych, w których stwierdzono nieodpowiedni stan higieniczny pomieszczeń i urządzeń higieniczno-sanitarnych	0
Liczba stwierdzonych chorób zawodowych w 2012 r.	0

1. Liczba kontroli przeprowadzonych w zakładach poligraficznych.: ogółem – **4**, w tym:
kontrole sanitarne podstawowe – **3** i kontrole sprawdzające - **1**;
2. Liczba wydanych decyzji administracyjnych – **1**;
3. Liczba nakazów - **2**, w tym nakazów dotyczących przeprowadzenia badań i pomiarów w środowisku pracy – **2**, w zakresie oceny ryzyka zawodowego – **0**, dotyczących warunków higieniczno – sanitarnych **0** ;

Najczęściej stwierdzane uchybienia/nieprawidłowości higieniczno-sanitarne, z podaniem liczby przypadków danego rodzaju uchybienia.

- Brak aktualnych badań i pomiarów czynników szkodliwych dla zdrowia występujących w środowisku pracy – wydano w tym zakresie 2 nakazy.

We wszystkich skontrolowanych zakładach poligraficznych, substancje chemiczne i ich mieszaniny sklasyfikowane jako niebezpieczne przechowywane są w sposób właściwy i dla wszystkich dostępne są aktualne karty charakterystyki.

W skontrolowanych obiektach stwierdzono również dostępność prawidłowo opracowanych procedur działania na wypadek awarii lub wypadku spowodowanego czynnikiem chemicznym.

We wszystkich kontrolowanych zakładach pracodawcy ograniczają do minimum ryzyko zawodowe wynikające z pracy z czynnikiem chemicznym stwarzającym zagrożenie poprzez m.in. stosowanie odpowiednich środków ochrony indywidualnej zabezpieczających pracowników przed nadmiernym narażeniem na działanie tych czynników.

2.5 Nadzór nad prekursorami narkotyków kat. 2 i 3

Na terenie nadzorowanym przez PSSE Racibórz brak jest importerów i eksporterów prekursorów narkotykowych.

Informacje dotyczące legalnego użycia i zapotrzebowania tzn. stosowania prekursorów narkotykowych w działalności zawodowej.

Na terenie nadzorowanym przez PSSE Racibórz nie jest stosowany bezwodnik kwasu octowego natomiast nadmanganian potasu stosowany jest w niewielkich ilościach (ok. 14 kg w roku 2011) do analiz chemicznych w laboratoriach.

Na terenie nadzorowanym stosowane są takie prekursory narkotykowe jak: kwas solny (używany głównie do analiz laboratoryjnych, uzdatniania wody, mycia i czyszczenia), kwas

siarkowy (używany do analiz laboratoryjnych oraz produkcji detergentów), toluen, aceton i eter etylowy – używane do analiz laboratoryjnych.

2.6 Ocena narażenia zawodowego w zakresie przygotowania pracodawców pod kątem przestrzegania przepisów i zasad bhp podczas prac związanych z usuwaniem bądź zabezpieczaniem wyrobów zawierających azbest.

Liczba firm zajmujących się usuwaniem/ zabezpieczaniem**/ transportem wyrobów zawierających azbest posiadających siedzibę na terenie działania właściwego PPIS	7
Liczba przeprowadzonych kontroli w siedzibach tych firm	5
Liczba przeprowadzonych kontroli w trakcie prac powodujących kontakt z azbestem (ogółem), w tym:	0
Liczba wydanych decyzji o naruszeniu przepisów dotyczących warunków pracy w kontakcie z azbestem	2
Liczba pracowników zatrudnionych przy zabezpieczaniu /usuwaniu/ transporcie/innych wyrobów zawierających azbest	29
Rodzaj wyrobów zawierających azbest podlegających zabezpieczeniu/usunięciu...*	Pokrycia dachowe

Podczas kontroli przeprowadzonych w 2012 r. stwierdzono, że wszystkie firmy posiadają zatwierdzony program gospodarowania odpadami niebezpiecznymi. Pracownicy i osoby kierujące pracami są przeszkolone przez uprawnione instytucje oraz sporządzone są procedury dotyczące bezpiecznego postępowania z wyrobami zawierającymi azbest. Pracownicy wyposażeni są w odpowiednią odzież i obuwie robocze oraz środki ochrony indywidualnej stosownie do rodzaju i stopnia narażenia oraz posiadają aktualne orzeczenia lekarskie stwierdzające brak przeciwwskazań do pracy na określonym stanowisku. W dwóch zakładach pracy stwierdzono nieprawidłowości wynikające z przepisów dotyczących czynników rakotwórczych tj. brak rejestru prac, których wykonywanie powoduje konieczność kontaktu z substancjami, preparatami, czynnikami lub procesami technologicznymi o działaniu rakotwórczym lub mutagennym, brak rejestru pracowników narażonych na działanie substancji, preparatów, czynników lub procesów technologicznych o działaniu rakotwórczym lub mutagennym oraz nie przekazanie informacji o czynnikach rakotwórczych za rok poprzedni do PWIS (pomimo występowania narażenia na azbest w roku 2011 r.). Wydano decyzje administracyjne i płatnicze. Decyzja została wykonana.

2.7 Prowadzenie nadzoru nad wprowadzaniem do obrotu substancji i mieszanin chemicznych

Liczba wprowadzających do obrotu substancje w postaci własnej lub jako składniki w mieszaninach oraz stosujących substancje chemiczne i ich mieszaniny według ewidencji obiektów					Liczba podmiotów zobowiązanych do rejestracji substancji	Liczba przeprowadzonych kontroli w zakresie substancji chemicznych i ich mieszanin u:					Ogólna liczba kontroli podczas stwierdzonego naruszenia przepisów w zakresie substancji chemicznych i ich mieszanin	Ogólna liczba wystawionych decyzji dotyczących substancji/mieszanin chemicznych	Liczba stosujących, u których stwierdzono brak aktualnego spisu stosowanych substancji niebezpiecznych, mieszanin niebezpiecznych, substancji stwarzających zagrożenie lub mieszanin stwarzających zagrożenie	Liczba stosujących, u których stwierdzono brak kart charakterystyki
Producentów	importerów	dalszych użytkowników - formulatorów	dysytrbutorów substancji chemicznych i ch mieszanin	stosujących substancje chemiczne i ch mieszaniny (którzy nie są formulatorami)		Producentów	importerów	dalszych użytkowników - formulatorów	dysytrbutorów substancji chemicznych i ch mieszanin	stosujących substancje chemiczne i ch mieszaniny (którzy nie są formulatorami)				
2	3	4	5	6	8	9	10	11	12	13	15	16	24	26
3	1	6	44	144	4	2	0	2	13	50	3	3	3	3

Kontrole w zakresie substancji chemicznych i ich mieszanin zostały przeprowadzone łącznie w 67 zakładach, w tym: 2 kontrole u producentów substancji oraz 2 kontrole u dalszych użytkowników – formulatorów tzn. podmioty produkujące mieszaniny chemiczne, 13 kontroli u dystrybutorów substancji chemicznych i ich mieszanin oraz 50 kontroli u stosujących te produkty.

2.8 Współuczestniczenie w realizacji wybranych projektów sieci CLEEN

Sieć CLEEN (Chemicals Legislation European Enforcement Network) jest nieformalnym forum wymiany informacji, które koordynuje i doskonali zadania związane z egzekwowaniem wspólnotowego prawa z zakresu chemikaliów.

W 2012 r. PPIS w Raciborzu uczestniczył w projekcie *Eurodeter* realizowanym w ramach sieci CLEEN, którego celem jest kontrola detergentów.

Działaniami kontrolnymi w ramach projektu objęto 1 producenta detergentów (Henkel Polska Sp. z o.o.) i skontrolowano 3 produkty wprowadzane na rynek europejski.

3. Plan działalności na 2013 r.

Ogólne kierunki działania określone przez GIS na rok 2013 to:

1. Prowadzenie nadzoru w zakresie warunków zdrowotnych środowiska pracy
2. Prowadzenie postępowania administracyjnego w sprawach chorób zawodowych
3. Prowadzenie nadzoru nad warunkami pracy i wypełnianiem przez pracodawców obowiązków wynikających z oceny narażenia zawodowego pracowników zatrudnionych w warsztatach samochodowych (kontynuacja z roku 2012).
4. Prowadzenie nadzoru nad warunkami pracy i wypełnianiem przez pracodawców obowiązków wynikających z oceny narażenia zawodowego pracowników zatrudnionych w przemyśle drzewnym
5. Prowadzenie nadzoru nad prekursorami narkotyków kat. 2 i 3 (zebranie informacji o ilości używanych prekursorów narkotykowych kat. 2 i 3 wśród przedsiębiorców, zgodnie z formularzem INCB).
6. Prowadzenie nadzoru w zakresie przygotowania pracodawców pod kątem przestrzegania przepisów i zasad bhp podczas prac związanych z usuwaniem bądź zabezpieczaniem wyrobów zawierających azbest
7. Prowadzenie nadzoru nad wprowadzaniem do obrotu produktów biobójczych, detergentów i tzw. środków zastępczych
8. Prowadzenie działań wynikających z ustaleń Forum wymiany informacji Europejskiej Agencji Chemikaliów w zakresie egzekwowania rozporządzenia REACH i CLP.
9. Współuczestniczenie w realizacji wybranych projektów sieci CLEEN

W 2013 r. do kontroli zaplanowano 129 zakładów będących pod nadzorem PPIS w Raciborzu.

Wnioski.

1. Spośród nadzorowanych zakładów aż 70% stanowią zakłady małe, zatrudniające do 20 pracowników. Liczbowa przewaga zakładów małych w powiecie raciborskim od szeregu lat ma charakter stały.
2. Najwięcej pracowników zatrudnionych jest w zakładach zakwalifikowanych do następujących grup Polskiej Klasyfikacji Działalności (PKD) – PKD25 – 2299 zatrudnionych, PKD10 – zatrudnionych 1199 osób i PKD 47 – 739 osób.
3. Najpoważniejszy problem natury higienicznej w nadzorowanych zakładach pracy stanowi narażenie zawodowe na czynniki fizyczne (wśród nich największą skalę zagrożenia stanowi hałas i pył). Hałas jako czynnik szkodliwy występuje aż w 65 % nadzorowanych

zakładów (214 zakładów pracy), pył (w tym pył przemysłowy, pył organiczny i pył drewna, pył węgla i grafitu syntetycznego) w 168 zakładach tj. ok. 50% nadzorowanych zakładów. Najczęściej występującymi szkodliwymi czynnikami chemicznymi w zakładach pracy są tzw. dymy spawalnicze, w skład których wchodzi najczęściej: tlenek węgla, tlenki żelaza, tlenki azotu, mangan. Czynniki te występują w ponad. 25% nadzorowanych zakładów pracy.

4. W zakładach nadzorowanych, w warunkach szkodliwych zatrudnionych jest 222 osoby.
5. W 2012 r. w wyniku decyzji PPIS poprawiono warunki pracy dla 18 osób zatrudnionych w ponadnormatywnym hałasie oraz 68 pracownikom zatrudnionym w przekroczonych wartościach najwyższego dopuszczalnego stężenia pyłu.
6. W przypadku, gdy ze względów technicznych nie jest możliwa eliminacja nadmiernego hałasu wymaga się od pracodawcy ustalenia przyczyn przekroczenia dopuszczalnego poziomu hałasu oraz wprowadzenia działań organizacyjnych mających na celu najskuteczniejsze zmniejszenie narażenia pracowników na hałas, zaopatrzenia pracowników w indywidualne ochrony słuchu oraz ograniczenie czasu ekspozycji na ten czynnik.
7. W 2012 r. w 20 % kontrolowanych zakładów stwierdza się brak aktualnych badań i pomiarów czynników szkodliwych na stanowiskach pracy. Taki stan rzeczy pociąga za sobą daleko idące konsekwencje w postaci m.in. nie informowania pracowników o istniejących zagrożeniach, czy też nie podejmowania działań zapobiegawczych z zakresu profilaktyki technicznej lub organizacyjnej,
8. Wzmocniony nadzór, szczególnie nad zakładami pracy, w których występuje znacząco wyższe niż przeciętne ryzyko zawodowe, przynosi efekty. W wyniku postępowania prowadzonego przez powiatową stację z każdym rokiem ulegają poprawie warunki higieniczno-sanitarne w zakładach pracy na terenie powiatu raciborskiego. Przeprowadzone kontrole wykazują również, że stale wzrasta świadomość pracodawców w zakresie przestrzegania przepisów dotyczących bezpieczeństwa i higieny pracy.

IV. HIGIENA DZIECI I MŁODZIEŻY

Pion higieny dzieci i młodzieży realizuje zadania z zakresu zdrowia publicznego poprzez sprawowanie nadzoru nad warunkami higieny procesu nauczania i wychowania oraz higieny wypoczynku i rekreacji dzieci i młodzieży (pkt 4 i pkt 5 art. 1 ustawy z dnia 14 marca 1985 roku o Państwowej Inspekcji Sanitarnej - Dz.U. z 2011r. Nr 212, poz. 1263 z późn.zm.). W 2012r. w ramach kontroli przestrzegania przepisów określających wymagania higieniczne i zdrowotne dotyczące w szczególności higieny pomieszczeń i wymagań w stosunku do sprzętu używanego w szkołach i innych placówkach oświatowo-wychowawczych, szkołach wyższych oraz w ośrodkach wypoczynku, a także higieny procesów nauczania (art. 4 pkt 6 i pkt 7 cytowanej wyżej ustawy o PIS) oraz zgodnie z Planem zasadniczych przedsięwzięć na rok 2012 oceniano: stan sanitarny nadzorowanych placówek nauczania i wychowania, warunki realizacji profilaktycznej opieki zdrowotnej i pomocy przedlekarskiej w szkołach, dostosowanie mebli szkolnych oraz przedszkolnych do wzrostu uczniów i przedszkolaków oraz ich oznakowanie, tygodniowe rozkłady zajęć lekcyjnych, sposób dożywiania dzieci w szkołach, higienę procesu nauczania-uczenia się w szkołach podstawowych oraz przebieg wypoczynku dzieci i młodzieży. Wyniki kontroli w tych obszarach przedstawiono poniżej.

1. Stan sanitarny nadzorowanych placówek nauczania i wychowania.

W roku 2012 pracownicy pionu Higieny Dzieci i Młodzieży w ramach nadzoru nad warunkami nauki i wychowania skontrolowali ogółem 76 placówek stałych spośród 104 będących w ewidencji (w 2011r. - 76 z 98, a w 2010r. - 96 ze 100).

Wśród skontrolowanych w 2012r. 41 placówek szkolnych było: 12 szkół podstawowych, 6 gimnazjów, 22 zespoły szkół i 1 szkoła policealna. Ponadto skontrolowano żłobek, 23 przedszkola (w tym będące ich integralną częścią oddziały zamiejscowe – 5), 1 szkołę wyższą oraz 10 innych placówek. Podobnie jak w latach 2010-2011, w 2012r. nie wszystkie placówki nauczania i wychowania powiatu raciborskiego objęto nadzorem sanitarnym.

Stan czystości i porządku wszystkich skontrolowanych placówek nauczania i wychowania zlokalizowanych na terenie powiatu raciborskiego, podobnie jak w latach ubiegłych, nie budził zastrzeżeń.

W 2012r. liczba placówek, w których odnotowano brak dostępu do bieżącej ciepłej wody w sanitariatach utrzymała się na takim samym poziomie (7) co w roku 2011 pomimo, że w 2 placówkach (dot. przedszkola i placówki wychowania pozaszkolnego), w których w 2011r. problem braku ciepłej wody występował, w minionym roku został wyeliminowany. Zaistniał natomiast – w 2 kolejnych raciborskich szkołach.

W roku 2012 odnotowano dalszą poprawę infrastruktury do prowadzenia zajęć wychowania fizycznego w placówkach nauczania i wychowania powiatu raciborskiego. Zespół Szkół Ogólnokształcących w Rudach zyskał bowiem nowy obiekt z halą sportową wraz z zapleczem sanitarnym. Zmodernizowano boiska przy: Gimnazjum w Kornowacu, Zespole Szkolno-Przedszkolnym w Pogrzebieniu, Zespole Szkolno-Przedszkolnym w Samborowicach i Zespole Szkolno-Przedszkolnym Nr 3 w Raciborzu, salę gimnastyczną w budynku przy ul. Piaskowej 28 w Kuźni Raciborskiej oraz m.in. nieckę basenową krytej pływalni Państwowej Wyższej Szkoły Zawodowej w Raciborzu. Natomiast uczniowie Gimnazjum Nr 1 w Raciborzu mają możliwość korzystania z powstałych przy tej placówce w 2012r., w ramach programu „Moje boisko – ORLIK 2012”, zespołu boisk sportowych.

W dalszym ciągu remontu wymaga sala gimnastyczna wraz z zapleczem sanitarnym Zespołu Szkół Ogólnokształcących w Grzegorzowicach, znajdująca się w odrębnym – od budynku dydaktycznego – obiekcie. Na uwagę zasługuje fakt, iż przy budynku szkolnym przedmiotowego zespołu, w 2012r., rozpoczęto budowę nowej sali gimnastycznej.

W 2012r. w budynku dydaktycznym nieistniejącego już Zespołu Szkół Ogólnokształcących i Technicznych w Kuźni Raciborskiej przy ul. Piaskowej 28, w którym od 01.09.2012r. jako odrębne szkoły funkcjonują Szkoła Podstawowa oraz Gimnazjum – zgodnie z założeniami poczynionymi w 2011r. – przeprowadzono generalny remont mający na celu usunięcie uciążliwego wyczuwalnego w obiekcie zapachu chemicznego. Od czasu zrealizowania przedmiotowego przedsięwzięcia, do końca 2012r., nie było sygnałów odnośnie występowania charakterystycznego zapachu stwierdzanego w budynku uprzednio.

W roku 2012 przeprowadzono ogółem 122 kontrole (w roku 2011 – 126, a w roku 2010 – 150) w placówkach różnego typu (w tym w szkole wyższej). Były to kontrole: planowe podczas których oceniano stan sanitarny placówek (74), sprawdzające wykonanie wydanych zaleceń (24) oraz doraźne związane np. z pismem strony, wniesioną interwencją, oceną higieny procesu nauczania-uczenia się w szkołach podstawowych, monitorowaniem temperatury w pomieszczeniach przeznaczonych na pobyt dzieci i młodzieży w placówkach przedszkolnych i szkolnych, wypoczynkiem zimowym i letnim dzieci i młodzieży (24).

W następstwie przeprowadzonych kontroli Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Raciborzu wydał 11 decyzji (w roku 2011 – 15, a w roku 2010 – 16), w których nakazał usunięcie w określonym czasie stwierdzonych nieprawidłowości, a co za tym idzie zapewnienie bezpiecznych i higienicznych warunków dzieciom i młodzieży.

Decyzje dotyczyły:	Liczba placówek		
	2010r.	2011r.	2012r.
stanu sanitarno-technicznego dróg, dojść i ogrodzenia	1	2	2
placów zabaw/rekreacyjnych/boisk	0	0	1
ciągów komunikacyjnych w budynkach (nawierzchnie, schody, zabezpieczenia kaloryferów itp.) i/lub szatni	4	2	6
sal lekcyjnych i innych sal zajęć dla dzieci i młodzieży	3	4	4
dostosowania mebli do wzrostu dzieci i/lub posiadania certyfikowanych mebli oraz sprzętu sportowego	8	7	0
planów lekcji	2	1	0
stanu sanitarno-higienicznego toalet, w tym sprawności technicznej armatury oraz wyposażenia w środki higieniczne	4	3	7
warunków prowadzenia zajęć w-f	1	1	3
stanu sanitarno-technicznego innych pomieszczeń placówki niż wyżej wymienione	4	0	2

1 z 11 wydanych w 2012r. decyzji odnosiła się do przedszkola, 2 do szkół podstawowych, 4 do zespołów szkół, 1 do szkoły policealnej oraz 3 do placówek z pobytem całodobowym. W 2012r. odnotowano wykonanie 16 decyzji (2 wydanych w 2012r., 8 z 2011r., 1 z 2009r., 2 z 2008r., 1 z 2007r., 1 z 2006r. i 1 z 2004r.). W sumie postępowanie administracyjne zakończono w 14 placówkach (4 przedszkolach, 1 szkole podstawowej, 1 gimnazjum, 7 zespołach szkół oraz 1 placówce z pobytem całodobowym). Wystosowano również 15 decyzji zmieniających termin nałożonych na stronę obowiązków. W sumie w 2012r. wydano 26 decyzji merytorycznych, o 4 mniej niż w roku 2011 i 2010. Podczas prowadzonego nadzoru sanitarnego nad placówkami nauczania i wychowania 8 gmin powiatu raciborskiego nie nałożono żadnego mandatu.

2. Warunki realizacji profilaktycznej opieki zdrowotnej i pomocy przedlekarskiej w szkołach.

We wszystkich szkołach podstawowych, gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych uczniowie objęci byli opieką medyczną przez pielęgniarki bądź higienistki szkolne. Gabinety profilaktyki zdrowotnej i pomocy przedlekarskiej posiadało 56% skontrolowanych w 2012r. placówek (szkoły funkcjonujące samodzielnie oraz zespoły szkół). Za wyjątkiem jednego gabinetu, w którym stwierdzono brak dostępu do bieżącej ciepłej wody, pozostałe – były zgodne z wymogami technicznymi. Stan sanitarny skontrolowanych gabinetów nie budził natomiast zastrzeżeń.

3. Dostosowanie mebli szkolnych i przedszkolnych do wzrostu uczniów i dzieci oraz ich oznakowanie.

W roku 2012, podobnie jak w latach 2010-2011, w ramach sprawowanego nadzoru sanitarnego pracownicy Sekcji Higieny Dzieci i Młodzieży dokonali oceny dostosowania mebli szkolnych oraz przedszkolnych (stolików/lawek i krzesełek) do wzrostu uczniów klas I-III i przedszkolaków w wybranych szkołach podstawowych i przedszkolach powiatu raciborskiego, funkcjonujących zarówno samodzielnie, jak i w zespołach szkół.

Rodzaj placówki	Ogólna liczba placówek (stan na koniec danego roku sprawozdawczego)			Ogólna liczba placówek skontrolowanych (w danym roku sprawozdawczym)			Liczba placówek w których dokonano pomiarów mebli		
	2010	2011	2012	2010	2011	2012	2010	2011	2012
Przedszkola funkcjonujące samodzielnie	30	30	30	29	25	23	5	7	3
Przedszkola z Zespołów Szkół	20	20	16	20	15	13	4	7	4
Szkoły Podstawowe funkcjonujące samodzielnie	15	14	14	15	10	12	1	1	2
Szkoły Podstawowe z Zespołów Szkół	29	29	27	29	20	21	4	9	5
RAZEM	94	93	87	93	70	69	14	24	14

Z przeprowadzonych podczas kontroli pomiarów i z zebranych informacji wynika, iż w 2012r. jedynie 42 uczniów z 563 wszystkich zmierzonych dzieci przedszkolnych

i szkolnych używało mebli niedostosowanych do ich wzrostu (w 2011r. było to 139 przedszkolaków i 57 uczniów z 1220 zmierzonych, a w 2010r. - 102 przedszkolaków i 111 uczniów z 667 zmierzonych).

W roku 2012 we wszystkich przedszkolach meble były prawidłowo oznakowane, natomiast w przypadku szkół podstawowych oznakowań nie posiadały ławki i krzeselka w 2 z 7 szkół (tj. w 21% zbadanych oddziałów). Dla porównania w 2011r. meble nie były oznakowane w 7 z 14 przedszkoli (tj. w 43% zbadanych oddziałów) i w 4 z 10 szkół podstawowych (tj. w 33% zbadanych oddziałów). Natomiast w 2010r. stoliki/ławki i krzeselka były oznakowane nieprawidłowo bądź nieoznakowane w 4 z 9 przedszkoli (tj. w 33% zbadanych oddziałów) i w 2 z 5 skontrolowanych szkół podstawowych (tj. w 41% zbadanych oddziałów).

W minionym roku stan techniczny zarówno mebli przedszkolnych, jak i szkolnych nie budził zastrzeżeń. Certyfikaty posiadały meble znajdujące się w 15 oddziałach przedszkolnych i w 16 oddziałach szkolnych.

W następstwie przeprowadzonych w 2012r. badań i na podstawie uzyskanych wyników wszczęto postępowanie administracyjne w 1 szkole podstawowej. W latach 2010-2011 na dostosowanie parametrów funkcjonalnych mebli do wzrostu uczniów/przedszkolaków wydano odpowiednio 8 i 7 decyzji.

4. Tygodniowe rozkłady zajęć lekcyjnych.

W 2012r. dokonano również higienicznej oceny rozkładów zajęć lekcyjnych, podobnie jak w latach ubiegłych – w szkołach podstawowych i gimnazjach oraz dodatkowo – w liceach ogólnokształcących zlokalizowanych na terenie powiatu raciborskiego. W latach 2010-2012 były to placówki gmin:

<i>Liczba placówek, w których oceniono plany lekcji</i>			
Gmina	2010r.	2011r.	2012r.
Nędza	0	1	2
Kornowac	3	0	0
Krzanowice	0	0	1
Krzyżanowice	0	0	2
Kuźnia Racib.	0	0	4
Pietrowice Wlk.	0	4	1
Racibórz	5	1	9
Rudnik	0	1	4
RAZEM	8	7	23

W roku 2012, podobnie jak w latach ubiegłych, ocenie podlegały plany lekcji klas I-VI szkół podstawowych i klas I-III gimnazjów oraz dodatkowo klas I-III liceów ogólnokształcących.

W przeciwieństwie do lat ubiegłych, w żadnej skontrolowanej placówce, w której oceniono plany lekcji w 2012r. nie stwierdzono niezgodności tygodniowego rozkładu lekcji z zasadami higieny.

5. Sposób dożywiania dzieci w szkołach.

Z informacji zebranych w 2012r. wynika, iż dożywianie uczniów uczęszczających do szkół podstawowych, gimnazjów i szkół ponadgimnazjalnych funkcjonujących zarówno samodzielnie, jak i w zespołach szkół prowadzone było, podobnie jak w latach ubiegłych, w oparciu o zlokalizowane na terenie placówek stołówki, które przygotowywały jedno lub dwudaniowe obiady oraz o miejsca, które szkoła udostępniała do spożywania posiłków dowożonych. W 2012r. posiłki dowożone były do 42% placówek skontrolowanych wydających ciepłe posiłki. W minionym roku nowe bloki żywienia otworzono w 3

powstałych na terenie Raciborza żłobkach, w Zespole Szkół Ogólnokształcących w Rudach i w Dwujęzycznej Szkole Podstawowej Nr 5 dla Mniejszości Niemieckiej w Raciborzu.

W 2012r. ciepłe posiłki wydawane były w 76% skontrolowanych placówek (zarówno szkoły funkcjonujące samodzielnie, jak i zespoły szkół), podczas gdy w roku 2011 w 64%, a w roku 2010 w 55%. Zdecydowana większość uczniów, w skontrolowanych placówkach szkolnych wydających ciepłe posiłki, korzystała z pełnych obiadów (w 2012r. - 1766 osób, w 2011r. - 1327, w 2010r. - 1896).

Śniadania szkolne otrzymywało 20 uczniów z 1 spośród 41 skontrolowanych placówek szkolnych. Natomiast w latach ubiegłych śniadania szkolne organizowało: w roku 2011 zaledwie 6% placówek skontrolowanych dla 28 uczniów, zaś w roku 2010 - 18% placówek skontrolowanych dla 92 uczniów.

W 78% skontrolowanych placówek w 2012r., w 64% w 2011r. i w 71% w 2010r. stwierdzono podawanie uczniom napoju. W większości z nich tym napojem było mleko. Liczba uczniów pijących mleko w roku 2012 wzrosła o 1415 w porównaniu z rokiem 2011 i o 467 w odniesieniu do roku 2010.

6. Higiena procesu nauczania-uczenia się w szkołach podstawowych.

W roku 2012, w trakcie roku szkolnego 2011/2012, w 4 kolejnych szkołach podstawowych powiatu raciborskiego (1 funkcjonującej samodzielnie i 3 w zespołach szkół) oceniono – z wykorzystaniem Poradnika opracowanego przez Główny Inspektorat Sanitarny – higienę procesu nauczania-uczenia się. Były to szkoły z 2 gmin. W szkołach tych nie funkcjonowały oddziały wyłącznie dla dzieci 5-6 letnich. Nieliczni 6-latkowie uczęszczali do klas I wraz z 7-latkami. Stan jednej z tych szkół, na podstawie uzyskanej maksymalnej sumy punktów, oceniono jako bardzo dobry. Trzy pozostałe szkoły, jak wynika z przyznanej podczas oceny punktacji, wykazywały stan dobry. Żadna ze szkół poddanych ocenie w przedmiotowym temacie nie uzyskała mniej niż 80 punktów co, zgodnie z zapisami „Poradnika do oceny higieny procesu nauczania-uczenia się w szkole podstawowej – wydanie III” kwalifikowało by ją jako niedostatecznie dbającą o higienę procesu nauczania-uczenia się i wymagało opracowania planu/programu poprawy w tym zakresie. Stan sanitarno-higieniczny ocenionych placówek nie budził zastrzeżeń.

7. Przebieg wypoczynku dzieci i młodzieży.

Na terenie powiatu raciborskiego w roku 2012, podobnie jak w latach 2010-2011, organizowany był wypoczynek dla dzieci i młodzieży.

W uruchomionej na stronie MEN w 2010r. elektronicznej bazie wypoczynku, w roku 2012 zgłoszonych zostało 5 turnusów wypoczynku zimowego (wypoczynek w miejscu zamieszkania) i 13 turnusów wypoczynku letniego (zarówno wypoczynek w miejscu zamieszkania, jak i wypoczynek całodobowy). Ponad połowa z nich została skontrolowana. Przeprowadzone kontrole (w sumie 12, w tym 3 wspólnie z pracownikami Sekcji Higieny Żywności, Żywienia i Przedmiotów Użytku) wybranych turnusów zarówno wypoczynku w miejscu zamieszkania, jak i wypoczynku całodobowego nie wykazały nieprawidłowości w zakresie zapewnienia jego uczestnikom odpowiednich warunków sanitarno-higienicznych. Kolonie zlokalizowane zostały w obiektach będących pod stałym całorocznym nadzorem Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Raciborzu, posiadających dobrą bazę noclegową oraz w dwóch przypadkach także baseny sezonowe. Niestety w 3 placówkach, w których zorganizowano tę formę wypoczynku pracownicy Sekcji Higieny Żywności, Żywienia i Przedmiotów Użytku tut. Stacji zakwestionowali bieżący stan utrzymania bazy żywieniowej. W następstwie wydanych zaleceń, w 2 placówkach, warunki higieniczno-sanitarne zaplecza kuchennego zostały poprawione jeszcze w trakcie trwania kontrolowanych turnusów. Dożywianie dzieci i młodzieży podczas wypoczynku w miejscu zamieszkania prowadzone było podczas 2 z 8 skontrolowanych w trakcie akcji turnusów.

Jak ustalono z wypoczynku zorganizowanego dla dzieci i młodzieży na terenie powiatu raciborskiego, zgłoszonego do kuratorium oświaty i objętego nadzorem sanitarnym, skorzystało w sumie 927 uczestników.

W „Planie zasadniczych przedsięwzięć Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Raciborzu na rok 2013” po uwzględnieniu wytycznych GIS, ŚPWIS w Katowicach oraz PPIS w Raciborzu, w obrębie Higieny Dzieci i Młodzieży, zaplanowano do realizacji 11 zamierzeń, które dotyczą m.in. przygotowania ocen/informacji odnośnie stanu sanitarnego nadzorowanych obiektów, wypoczynku zimowego i letniego dzieci i młodzieży, higieny procesu nauczania w szkołach podstawowych, realizacji innych form wychowania przedszkolnego, przygotowania szkół do rozpoczęcia nowego roku szkolnego, mebli i sprzętu sportowego, nadzoru nad gabinetami profilaktyki i pomocy przedlekarskiej oraz sprawozdawczości statystycznej za rok 2012.

Przewidziano również do skontrolowania w ramach 95 kontroli 89 placówek nauczania i wychowania spośród 104 będących w ewidencji na koniec 2012r.

WNIOSKI:

W wyniku prowadzonego w 2012r. nadzoru nad placówkami nauczania i wychowania, a także nad wypoczynkiem dzieci i młodzieży stwierdzono, iż:

1. Warunki sanitarno-higieniczne oraz techniczne w placówkach nauczania i wychowania na terenie powiatu raciborskiego ulegają systematycznej poprawie.
2. Pomimo zapewnienia dostępu do bieżącej ciepłej wody w pomieszczeniach sanitarno-higienicznych w 2 placówkach, w których w 2011r. problem braku ciepłej wody występował, liczba placówek nauczania i wychowania, w których w 2012r. odnotowano brak dostępu do bieżącej ciepłej wody w pomieszczeniach sanitarno- higienicznych utrzymała się na poziomie roku 2011.
3. Stopniowo modernizowana jest i powiększana baza sportowa szkół.
4. Poprawie uległa sytuacja w zakresie dostosowania mebli przedszkolnych (stolików i krzesełek) do wzrostu przedszkolaków. Niestety problem dostosowania stanowiska pracy do zasad ergonomii pozostaje nadal aktualny w odniesieniu do uczniów.
5. W większości skontrolowanych placówek, podobnie jak w latach ubiegłych, istniała możliwość wydawania ciepłych posiłków dla uczniów. Liczba uczniów pijących mleko, z roku na rok, wzrasta.
6. W szkołach, w których przeprowadzono ocenę higieny procesu nauczania-uczenia się przedmiotowa ocena wyszła dobrze, a ilość uzyskanych punktów była zadowalająca.
7. W 2012r. na terenie powiatu raciborskiego dzieci i młodzieży wypoczywały nie tylko w ramach zorganizowanego wypoczynku w miejscu zamieszkania, ale również – w przeciwieństwie do lat ubiegłych – w ramach kolonii. Warunki sanitarno-higieniczne zarówno zimowego, jak i letniego wypoczynku, za wyjątkiem utrzymania bieżącego stanu bazy żywieniowej wypoczynku całodobowego, nie budziły większych zastrzeżeń.

VI. HIGIENA ŻYWNOSTCI, ŻYWIENIA I PRZEMIOTÓW UŻYTKU

Zgodnie z art.4 Ustawy o PIS z dnia 14 marca 1985 r. (Dz. U. Nr 12, poz. 49 z późn. zm.) do zakresu działań Sekcji Higieny Żywności należy kontrola przestrzegania przepisów określających wymagania higieniczne i zdrowotne, w szczególności dotyczących:

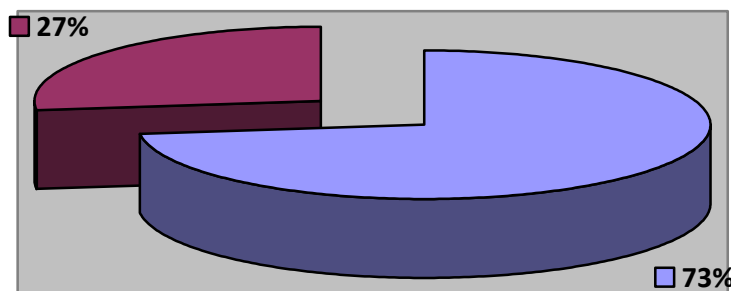
pkt 3) warunków produkcji, transportu, przechowywania i sprzedaży żywności oraz warunków żywienia zbiorowego,

pkt 3a) nadzoru nad jakością zdrowotną żywności,

pkt 4) warunków zdrowotnych produkcji i obrotu przedmiotami użytku, materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością, kosmetykami oraz innymi wyrobami mogącymi mieć wpływ na zdrowie ludzi.

W roku 2012 pod nadzorem PSSE w powiecie raciborskim znajdowało się 1013 obiektów, z których skontrolowano 741. Przeprowadzono w nich 1501 kontroli.

PROCENTOWY STAN KONTROLI W OBIEKTACH NADZOROWANYCH

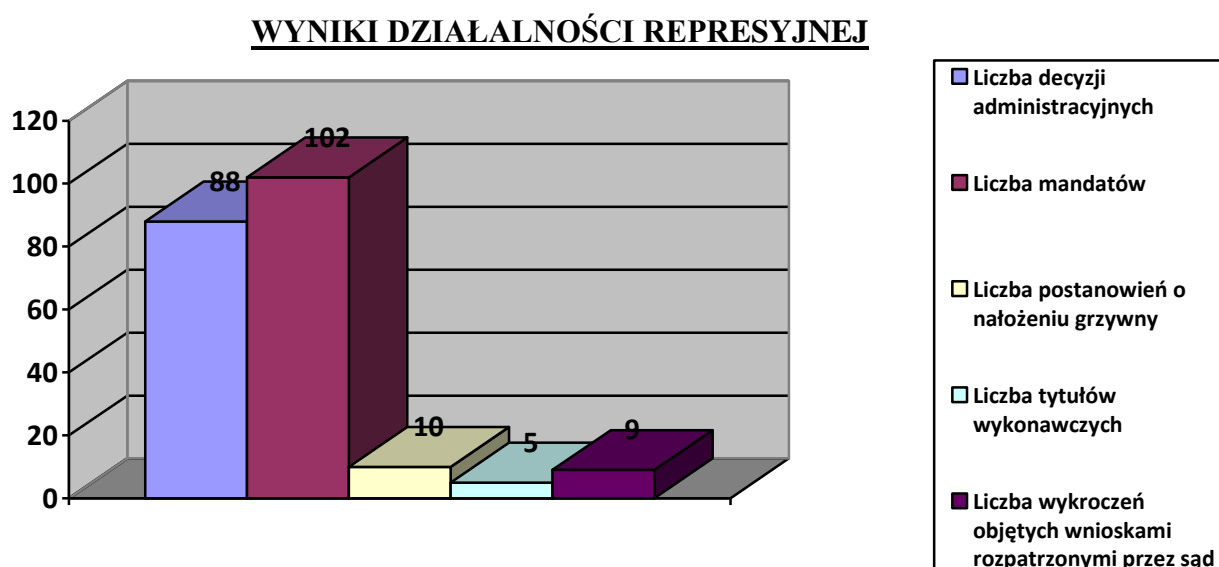
■ obiekty
skontrolowane

■ obiekty
nieskontrolowane

W wyniku przeprowadzonych kontroli sanitarnych, 553 dokumentowano protokołami kontroli sanitarnych z wykorzystaniem arkuszy oceny stanu sanitarnego. 12 obiektów oceniono jako niezgodne z wymaganiami zawartymi w przepisach. Stanowi to 1,2 % w stosunku do wszystkich nadzorowanych obiektów. Najwięcej ocen „niezgodny” uzyskały:

- zakłady małej gastronomii: 5 – co stanowi 0,5 % wszystkich obiektów (41,7 % spośród złych);
- obiekty obrotu żywnością: 4 – co stanowi 0,4 % wszystkich obiektów (33,3 % spośród złych);
- zakłady produkcyjne: 2 – co stanowi 0,2 % wszystkich obiektów (16,7 % spośród złych);
- obiekty żywienia zbiorowego otwarte – restauracje: 1 – co stanowi 0,1 % wszystkich obiektów (8,3 % spośród złych).

W ramach sprawowanego nadzoru wydano 88 decyzji administracyjnych celem poprawy stanu sanitarno-higienicznego, w tym 4 decyzje wstrzymania działalności zakładu oraz 20 decyzji nakazujących wycofanie z obrotu środków spożywczych niewłaściwej jakości zdrowotnej i 1 decyzję nakazującą wycofanie z obrotu wyrobu do kontaktu z żywnością. Wobec podmiotów nie realizujących obowiązków wynikających z nałożonych decyzji wszczynano postępowanie egzekucyjne. Wydano 5 tytułów wykonawczych oraz 10 postanowień o nałożeniu grzywny na łączną sumę 2 600 zł. Winnych wykroczeń stwierdzanych w trakcie wykonywania czynności kontrolnych ukarano 102 mandatami na łączną kwotę 15 400 zł.

W związku z napływającymi wnioskami stron, w oparciu o przeprowadzone kontrole sanitarne, wydano łącznie 194 decyzje administracyjne zatwierdzające obiekty (w tym 55 decyzji warunkowych). Ponadto dokonano 16 wpisów do rejestru zakładów podlegających urzędowej kontroli organów PIS obiektów, w stosunku do których nie jest wymagane zatwierdzenie, zgodnie z ustawą z 25 sierpnia 2006 r. o bezpieczeństwie żywności i żywienia.

Do najczęściej stwierdzanych nieprawidłowości należało:

- wprowadzanie do obrotu produktów po upływie terminu przydatności do spożycia bądź daty minimalnej trwałości;
- nieprawidłowe warunki przechowywania artykułów spożywczych (brak ciągłości łańcucha chłodniczego);
- brak czystości i porządku w pomieszczeniach obiektu;
- zły stan techniczny obiektu m.in. ściany, podłogi, sufity,
- brak zabezpieczenia artykułów sprzedawanych luzem przed zanieczyszczeniami zewnętrznymi;
- brak bieżącej ciepłej wody przy umywalkach do mycia rąk oraz przy zlewozmywakach do mycia sprzętu podręcznego i pomocniczego;
- niewłaściwe oznakowanie artykułów spożywczych sprzedawanych luzem;
- brak monitoringu punktów krytycznych i kontrolnych według procedur systemu HACCP oraz instrukcji GHP;
- brak zapewnienia właściwej dezynfekcji naczyń.

Działania w ramach systemów wczesnego ostrzegania RASFF i RAPEX.

Powiatowa Stacja uczestniczy stale w działaniach w ramach systemów wczesnego ostrzegania RASFF i RAPEX, stale doskonaląc biegłość w tym zakresie w ramach prowadzonych szkoleń.

W ramach współpracy w obrębie systemu RASFF i RAPEX, PSSE w Raciborzu w roku 2012 sprawdziła łącznie obecność 53 niebezpiecznych produktów (środków spożywczych, kosmetyków, przedmiotów użytku) objętych powiadomieniami.

Dodatkowo w ramach działania systemu wczesnego ostrzegania, przyjmowane były również i uwzględniane w działalności bieżącej powiadomienia informacyjne o potencjalnych zagrożeniach.

W ramach działania systemów wczesnego ostrzegania RASFF i RAPEX, w powiecie raciborskim stwierdzono 6 różnych środków spożywczych oraz 1 rodzaj przedmiotów użytku zgłoszonych do systemu. Wydanych zostało 7 decyzji nakazujących wycofanie z obrotu kwestionowanego towaru.

Współpraca z innymi organami kontroli - Inspekcją Weterynaryjną

W ramach realizacji porozumienia PPIS w Raciborzu a PLW w Raciborzu przekazywane były dane dotyczące deklarowanego sposobu postępowania z odpadami gastronomicznymi w nadzorowanych obiektach. O przypadkach stwierdzenia w obiektach niewłaściwego postępowania z odpadami żywnościowymi, poprzez ich unieszkodliwianie przy pomocy młynków koloidalnych, informowano Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Katowicach. Informację taką przekazywano również do wiadomości Przedsiębiorstwu Wodociągów i Kanalizacji w Raciborzu.

W sprawozdawczości dotyczącej gospodarowania odpadami przekazywanymi PLW informowano również o zakładach produkcji lub obrotu żywnością wytwarzających produkty uboczne będące paszami lub składnikami mieszanek paszowych. Ponadto zgodnie z jednym z zapisów w/w porozumienia wzajemnie przekazane zostały dane o nadzorowanych obiektach.

W 2012 r. nie przeprowadzono wspólnych kontroli z przedstawicielami PLW. W 2012 r. przekazano 1 informację właściwemu rzeczowo i miejscowo PLW w związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami w zakresie znakowania środka spożywczego pochodzenia zwierzęcego.

Jakość zdrowotna środków spożywczych.

W roku 2012 przeprowadzono badania laboratoryjne krajowych, unijnych i importowanych środków spożywczych produkowanych w nadzorowanych zakładach oraz znajdujących się w obrocie w obiektach zlokalizowanych na terenie powiatu:

- zbadano 343 próbki - w 7 przypadkach wynik był nieprawidłowy.

Przyczynami kwestionowania środków spożywczych były:

- parametry mikrobiologiczne w zakresie:
 - obecność *Enterobacteriaceae* w mieszance piekarniczej (jajowej);
- obecność szkodników - żywych i martwych chrząszczy oraz żywych larw w różnych stadiach rozwojowych w wytrzepkach z koszyczków do wypieku chleba.

Kwestionowana partia mieszanki piekarniczej (jajowej) z uwagi na dużą liczbę *Enterobacteriaceae* zgłoszono w systemie RASFF (powiadomienie informacyjne).

W związku z otrzymanymi nieprawidłowymi wynikami badań wytrzepek z koszyczków, przeprowadzone zostały kontrole sanitarne w piekarniach, w których pobrano wytrzepek oraz wydano łącznie 2 decyzje nakazujące wstrzymanie produkcji do czasu

przeprowadzenia skutecznego zabiegu dezynsekcji przez zakład świadczący usługi w tym zakresie.

Badania laboratoryjne wykonywane były w ramach zintegrowanego laboratorium województwa śląskiego tj. WSSE Katowice, PSSE w Żywcu oraz PSSE w Częstochowie.

Akcje

Jedną z przeprowadzonych akcji dotyczyła znakowania wyrobów ciastkarskich oraz pieczywa. Przeprowadzono łącznie 5 kontroli sanitarnych w piekarni, ciastkarni i 3 sklepach spożywczych. We wszystkich kontrolowanych przypadkach stwierdzono nieprawidłowości w zakresie znakowania. W zakładach produkcyjnych wydane zostały dwie decyzje nakazujące poprawę znakowania środków spożywczych. Kontrole sprawdzające wykazały wykonanie powyższych decyzji. W obrocie detalicznym stwierdzono brak załączonych dokumentów, w których producent podaje wykaz składników oraz datę minimalnej trwałości. Stwierdzono również nieprawidłowe znakowanie pakowanego pieczywa. W związku z powyższym w trakcie kontroli u lokalnych producentów zwrócono szczególną uwagę na znakowanie produktów, natomiast o nieprawidłowościach dotyczących znakowania żywności pochodzącej od producentów spoza powiatu raciborskiego poinformowano właściwych miejscowo ppis.

Kolejną akcją dotyczyła suplementów diety zawierających w składzie miłorząb dwuklapowy bądź jego przetwory. Przeprowadzono dwie kontrole w aptekach, w trakcie których stwierdzono w obrocie produkty zawierające powyższy składnik. Informacje przekazano właściwym z uwagi na siedzibę producentów ppis. O przeprowadzonych kontrolach poinformowano również Wojewódzki Inspektorat Farmaceutyczny w Katowicach.

W związku z sygnałami medialnymi dotyczącymi nieprawidłowości w obiektach tzn. małej i dużej gastronomii zlokalizowanych w miejscowościach turystycznych i uzdrowiskowych, przeprowadzono łącznie 11 kontroli w 9 obiektach. W 2 obiektach stwierdzono nieprawidłowości, m.in. brud i nieporządek, brak dezynfekcji jaj używanych do przygotowywania posiłków, brak bieżącej ciepłej wody przy umywalce do mycia rąk, brak zabezpieczenia obiektu przed dostępem szkodników, zalegające odpady i śmieci, brak segregacji w urządzeniach chłodniczych i zamrażających. W związku ze stwierdzonymi wykroczeniami nałożono 2 mandaty na łączną kwotę 700 zł. Wydano zalecenia doraźne. Przeprowadzone kontrole sprawdzające wykazały usunięcie wszystkich nieprawidłowości (w tym przedstawiono dokumentację do wglądu).

Kolejną akcją prowadzono w związku z śledztwem prowadzonym przez organy ścigania w sprawie nieprawidłowości zaistniałych podczas produkcji żywności na bazie suszu jajecznego. Przeprowadzono 31 kontroli w zakładach produkcji żywności oraz zakładach żywienia zbiorowego. 1 kontrola przeprowadzona została w zakładzie wyrobów cukierniczych przy współudziale przedstawicieli Komendy Wojewódzkiej Policji w Katowicach. Kolejna kontrola w tym zakładzie (po uzyskaniu informacji nt. nowych producentów podejrzanych produktów) odbyła się bez udziału przedstawicieli innych organów. Kontrola wykazała stosowanie podejrzanego żółtka w proszku do produkcji jednego rodzaju wyrobu. Surowca nie stwierdzono na stanie. Towar wytworzony przy wykorzystaniu w/w surowca został zabezpieczony, pobrano do badań próby wyrobu gotowego (z dwóch różnych partii) w kierunku zanieczyszczeń mikrobiologicznych (*Salmonella*). Wyniki badań nie budziły zastrzeżeń, w związku z czym towar został wprowadzony do obrotu.

W trakcie kontroli w 2 piekarniach stwierdzono wykorzystywanie podejrzanego produktu - mieszanek piekarniczych (jajowej). O powyższym powiadomiono Prokuraturę prowadzącą śledztwo. Pobrano do badań laboratoryjnych próby podejrzanego surowca w kierunku zanieczyszczeń mikrobiologicznych (*Salmonella*, Enterobacteriaceae), które dowiodły jego zanieczyszczenia wysoką liczbą Enterobacteriaceae. O powyższym poinformowano producenta, PPIS w Ostrowie Wielkopolskim oraz Prokuraturę Rejonową w Ostrowie Wielkopolskim. Na wniosek Komendy Powiatowej Policji w Raciborzu 1 kontrolę w piekarni przeprowadzono przy udziale ich przedstawicieli oraz pracownika Powiatowego Inspektoratu Weterynarii w Raciborzu. W trakcie kontroli przedstawiciele KPP zabezpieczyli ok. 28 kg w/w produktu. Po uzyskaniu informacji o zwolnieniu w/w produktu przez prokuraturę

wydana została decyzja nakazująca jego usunięcie. Decyzja została wykonana przez przedsiębiorcę. Powyższy produkt stwierdzony w drugiej piekarni pochodził z tej samej partii, w związku z czym został zabezpieczony i wycofany z produkcji. W późniejszym czasie uzyskano informacje o zabezpieczeniu i zabranii w/w surowca przez KPP w Raciborzu. W trakcie pozostałych kontroli nie stwierdzono stosowania podejrzanych produktów.

Następna akcja dotyczyła stosowania w produkcji środków spożywczych soli technicznej jako soli spożywczej. Przeprowadzono 75 kontroli sanitarnych w zakładach produkcji żywności, zakładach żywienia zbiorowego oraz obiektach obrotu żywnością. Nie stwierdzono stosowania w produkcji, ani wprowadzania do obrotu zafałszowanej soli. W trakcie trwania akcji pobrano 2 próby soli (sól spożywczą i sól pekującą), których nie zakwestionowano.

W 2012 r. przeprowadzono również akcję związaną ze wstrzymaniem przez GIS wytwarzania i wprowadzania do obrotu suplementu diety pod nazwą „Be MAN” oraz suplementu diety pod nazwą „NoEnd” na całym terytorium Rzeczypospolitej Polskiej. Skontrolowano 31 obiektów, w tym obiekty przesyłane na listach dystrybucyjnych oraz wskazanych pismem PPIS w Rybniku. Powyższe produkty stwierdzono w 4 obiektach. Zostały one zabezpieczone i zaplombowane. Z 1 obiektu wycofano i zwrócono do magazynu centralnego zabezpieczony towar bez uprzedniej zgody PPIS w Raciborzu.

Akcję przeprowadzono w związku z informacją o wprowadzaniu m.in. na terenie Polski skażonego alkoholu czeskiego i przypadkami śmiertelnych zatruc tymi produktami oraz decyzją GIS dotyczącą wstrzymania wprowadzania do obrotu na całym terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, na okres 1 miesiąca, napojów alkoholowych o zawartości pow. 20% alkoholu wyprodukowanych na terytorium Republiki Czeskiej. W trakcie trwania akcji powyższą decyzję dostarczono do 370 obiektów, w których wprowadzane są do obrotu napoje alkoholowe. Sporządzono 41 protokołów kontroli sanitarnych. W 32 obiektach zabezpieczono 145 opakowań jednostkowych alkoholu, do badań pobrano 10 prób powyższych napoi alkoholowych w kierunku zawartości metanolu. Żadna z prób nie została zakwestionowana. W trakcie trwania akcji podjęto współpracę z pracownikami pozostałych komórek organizacyjnych PSSE w Raciborzu, którzy sprawdzali obecność alkoholu czeskiego w wytypowanych obiektach oraz dostarczali do nich w/w decyzję. O przypadkach stwierdzenia napoi alkoholowych z Czech o zawartości alkoholu pow. 20% w obiektach informacje były przekazywane w ramach współpracy Sekcji HŻ i przeprowadzano kontrolę sanitarną w takim obiekcie. Współpracę podjęto także z przedstawicielami Komendy Powiatowej Policji w Raciborzu i Urzędu Celnego w Rybniku, z którymi przeprowadzano wspólne kontrole w obiektach oraz przekazywane były wzajemnie informacje o podejmowanych czynnościach.

WNIOSKI

1. Porównując wyniki kontroli przeprowadzonych w roku 2011 i 2012 można stwierdzić, iż ogólny stan sanitarno-higieniczny obiektów żywieniowo-żywnościowych poprawił się w stosunku do roku poprzedniego (w 2011 r. odsetek obiektów złych wynosił 3,0 %, natomiast w 2012 r. zmniejszył się do 1,2 %).
2. Stwierdzono zdecydowaną poprawę zakładów żywienia zbiorowego (w 2011 r. odsetek obiektów niezgodnych wynosił 4,5 %, natomiast w 2012 r. zmniejszył się do 1,6 %). Wiąże się to bezpośrednio z egzekwowaniem modernizacji obiektów, a także stosowania zasad GHP/GMP oraz procedur opartych na zasadach systemu HACCP. Również zdecydowaną poprawę można zauważyć w przypadku zakładów produkujących środki spożywcze, w których odsetek obiektów niezgodnych w 2011 r. wynosił 6%, a w 2012 r. – 3,8%.
3. Nieznacznie zmniejszyła się liczba zdyskwalifikowanych próbek zmiotek i wytrząpek pobranych w piekarniach (w 2011 r. zakwestionowano 15% prób, w 2012 r. – 10% prób).
4. W zakresie dokumentacji wymaganej przepisami prawnymi zdecydowana większość obiektów posiada wdrożone procedury oparte na zasadach systemu HACCP.
5. Na podobnym poziomie utrzymuje się odsetek prób kwestionowanych.

VIII. ZAPOBIEGAWCZY NADZÓR SANITARNY

Działalność Inspekcji Sanitarnej w zakresie Zapobiegawczego Nadzoru Sanitarnego związana jest z procesem inwestycyjnym oraz planowaniem przestrzennym i ma na celu zapobieganie nieprawidłowościom związanym ze stanem sanitarnym oraz uciążliwym oddziaływaniem na środowisko projektowanych przedsięwzięć odpowiednio wcześniej, na poszczególnych etapach procesu inwestycyjnego, a tym samym przyczynia się do realizacji obiektów o wyższym standardzie sanitarnym oraz mniej uciążliwych dla środowiska.

Zadania te w 2012r. realizowano przez zajmowanie stanowiska w zakresie sanitarno-higienicznym w sprawach:

- uzgadniania projektów planów zagospodarowania przestrzennego gmin i projektów miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego,
- opiniowania warunków zabudowy i zagospodarowania terenu (warunków zabudowy i lokalizacji celu publicznego),
- uczestnictwa w postępowaniach na etapie strategicznej oceny oddziaływania na środowisko,
- realizacji przedsięwzięć przed wydaniem decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach zgody na realizację przedsięwzięcia, zwanej dalej „decyzją o środowiskowych uwarunkowaniach,
- wniosków dotyczących obowiązku przeprowadzenia oceny oddziaływania na środowisko dla planowanych przedsięwzięć na etapie warunków zabudowy i zagospodarowania terenu lub uzyskiwania decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach,
- opiniowania dokumentacji projektowej dotyczącej budowy, rozbudowy, nadbudowy, przebudowy oraz zmiany sposobu użytkowania obiektów budowlanych,
- kontroli zgodności budowanych obiektów z wymogami higienicznymi i zdrowotnymi, określonymi w obowiązujących przepisach,
- uczestniczenia w dopuszczeniu do użytkowania obiektów budowlanych,
- opiniowania obiektów pod względem sanitarno-higienicznym dla potrzeb instytucji koncesjonujących działalność,
- opiniowania obiektów pod względem sanitarno-higienicznym dla potrzeb instytucji współfinansujących w ramach programów unii europejskiej.

W przeciągu 2012r. wydano ogółem **312** opinii sanitarnych/uzgodnień (w formie decyzji, postanowień i innych) i przeprowadzono kontroli w ramach odbiorów obiektów oraz wizji lokalnych – **33**, co przedstawia następująca tabela: / w porównaniu z 2011r./:

Lp.	Forma opinii sanitarnej	Ilość wydanych opinii w 2011 r.	Ilość wydanych opinii w 2012 r.
<u>Forma decyzji</u>			
1.	Pozwolenie na użytkowanie obiektu budowlanego	0	0
2.	Inne sprawy w tym: -decyzje rachunkowe -odstępstwa od przepisów	122 1	122 0

<u>Forma opinii</u>			
3.	Dokumentacje projektowe, koncepcje	3	2
4.	Pozwolenie na użytkowanie obiektu budowlanego	107	115
5.	Zakres i stopień szczegółowości informacji wymaganej w prognozie oddziaływania na środowisko	6	4
6.	Potrzeba przeprowadzenia oceny oddziaływania na środowisko a w przypadku stwierdzenia takiej potrzeby – co do zakresu raportu oddziaływania na środowisko	32	24
7.	Warunki realizacji przedsięwzięcia przed wydaniem decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach	12	6
8.	Odstąpienie od przeprowadzenia strategicznej oddziaływania na środowisko	1	2
9.	Opiniowanie projektu studium oraz projektów planów zagospodarowania przestrzennego wraz z prognozą	25	14
10.	Inne sprawy	17	23
<u>Forma postanowienia</u>			
11.	Projekty planów zagospodarowania przestrzennego wraz z prognozą	20	0
	Razem 1 -11	346	312
<u>Kontrole-wizje lokalne</u>			
12.	Wizje lokalne	24	33
13.	Odbiory obiektów	122	115
	Razem 12 -13	146	148

W zakresie ustawy z dnia 03 października 2008r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz ocenach oddziaływania na środowisko (Dz.U.Nr 199, poz. 1227 ze zm.) opiniowano projekty studiów, zakresy prognoz, oraz plany zagospodarowania przestrzennego na obszarze powiatu raciborskiego i tak :

>Dla gminy Rudnik oraz Krzanowice odbywały się w jednostkach strukturalnych, którymi były przeważnie sołectwa, gdzie charakterystycznym, wspólnym celem planu było określenie przeznaczenia istniejących terenów oraz zasad ich zagospodarowania przy uwzględnieniu ładu przestrzennego i zrównoważonego rozwoju wsi, a przeznaczenie terenów było takie jak: zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna, zabudowa mieszkaniowa wielorodzinna, zabudowa usługowa, zabudowa usługowa - usługi użyteczności publicznej, tereny usług sportu i rekreacji, tereny rolnicze, tereny obsługi rolnictwa w gospodarstwach rolnych, tereny zabudowy zagrodowej, tereny obiektów produkcyjnych, składów i magazynów; tereny lasów, tereny zieleni, tereny wód powierzchniowych, tereny dróg publicznych: klasy głównej,

klasy zbiorczej, klasy lokalnej i klasy dojazdowej, tereny ciągów pieszo-jezdných, tereny infrastruktury technicznej - urządzeń i sieci kanalizacji, tereny urządzeń i obiektów ochrony przeciwpowodziowej.

>Na terenie obszaru Gminy Kornowac charakterystycznym jest to, że przewidziano tu budowę zbiornika przeciwpowodziowego Racibórz Dolny, zapisanego w Programie dla Odry – 2006, który uzyskał to dokument uzyskał status dokumentu rządowego.

>Na terenie Miasta Raciborza zapisy projektów dotyczyły sześciu niewielkich terenów zlokalizowanych w dzielnicy Proszowiec-Stara Wieś, Studzienna, Sudół, Śródmieście oraz Ostróg, gdzie wyznaczono tereny o różnym przeznaczeniu: tereny zabudowy mieszkaniowej i wielorodzinnej, tereny produkcyjne, tereny ogródków działkowych, tereny dróg głównych, tereny dróg lokalnych, tereny infrastruktury technicznej.

>Na terenie obszaru Gminy Kuźnia Raciborska uzgadniany mpzp obejmował sołectwo Rudy, gdzie utrzymuje się na większości terenów dotychczasowe zagospodarowanie, zachowując na nich dotychczas pełnione funkcje i ustanawia się następujące przeznaczenia terenów: teren zabudowy usługowej, teren usług sportu i rekreacji, tereny zieleni urządzonej, teren drogi publicznej dojazdowej, teren drogi wewnętrznej, teren wydzielonych czasowych miejsc postojowych. Dla tego obszaru ustalono zasady ochrony środowiska, przyrody i krajobrazu kulturowego, respektując położenie w jego zasięgu: GZWP 332 Subniecka Kędzierzyńsko-Głubczycka, trzeciorzędowego Głównego Użytkowego Piętra Wodonośnego oraz w obszarze Parku Krajobrazowego „Cysterskie Kompozycje Krajobrazowe Rud Wielkich” (z tym konieczność utrzymania powiązań przyrodniczych, zapewniających trwałość systemu ochrony przyrody). Wprowadzono tu również zakaz lokalizacji przedsięwzięć mogących zawsze znacząco oddziaływać na środowisko, dla których sporządzenie raportu jest wymagane, z zastrzeżeniem inwestycji celu publicznego z zakresu łączności publicznej.

W dwóch przypadkach w gminie Rudnik uzgodniono odstępnie od przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko.

W zagadnieniach dotyczących ocen oddziaływania na środowisko i lokalizacji przedsięwzięć mogących zawsze znacząco oddziaływać na środowisko w większości przypadków odstąpiono od konieczności przeprowadzenia ooś (na 24 wnioski odstąpiono 22 razy) a były to m. in.: małe skupy złomu i metali kolorowych, przebudowy i modernizacje dróg lokalnych, przebudowy budynków warsztatowych, punkty zbierania odpadów. Konieczności raportu wymagano w dwóch przypadkach budowy farm wiatrowych.

Przy dopuszczeniu do użytkowania w myśl art. 56 ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. Prawo Budowlane (Dz.U. z 2006 r. Nr 156, poz. 1118 z późn. zm.), dominowały takie obiekty jak: lokale gastronomiczne, sklepy spożywcze (często ze zdrową żywnością), prywatne gabinety lekarskie, placówki opiekuńczo-wychowawcze, boiska sportowe typu ORLIK, magazyny produktów spożywczych, zakłady fryzjersko-kosmetyczne, prywatne żłobki, obiekty hotelowo-noclegowe.

Podobnie jak w roku poprzednim, nadal podczas kontroli inwestycji zwracać się będzie szczególną uwagę na: posiadanie wszystkich wymaganych opinii i uzgodnień, zastosowanie odpowiednich materiałów budowlanych, zgodność realizacji inwestycji z dokumentacją projektową w kontekście rodzaju i charakteru odstępstw, dostępność obiektów dla osób niepełnosprawnych tak, aby zadania realizowane przez Sekcję Zapobiegawczego Nadzoru Sanitarnego PSSE w Raciborzu miały wpływ na poprawę stanu sanitarnego terenu powiatu raciborskiego.

Prognozując przyszły rok uważa się, że specyfika zagadnień na naszym terenie i związana z nią działalność Sekcji ZNS niewiele ulegnie zmianie; lecz co do liczby nowych inwestycji obserwuje się tendencję malejącą.

IX. OŚWIATA ZDROWOTNA I PROMOCJA ZDROWIA

Działalność oświatowo-zdrowotna i promocji zdrowia w 2012 roku prowadzona była zgodnie z zakresem zadań Sekcji Oświaty Zdrowotnej i Promocji Zdrowia wynikających z Ustawy o Inspekcji Sanitarnej, do których należą m.in. inicjowanie i wytyczanie kierunków przedsięwzięć zmierzających do zaznajomienia społeczeństwa z czynnikami szkodliwymi dla zdrowia, popularyzowanie zasad higieny, racjonalnego żywienia oraz metod zapobiegania chorobom oraz pobudzanie aktywności społecznej do działań na rzecz własnego zdrowia. Podjęte działania realizowane były zgodnie z celami Narodowego Programu Zdrowia, kierunkami działań Światowej Organizacji Zdrowia, w oparciu o koncepcje zawarte w Karcie Ottawskiej i późniejszych dokumentach dotyczących promocji zdrowia oraz wytycznymi Głównego Inspektora Sanitarnego i Śląskiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego.

W związku z powyższym w ramach działalności Sekcji Oświaty Zdrowotnej i Promocji Zdrowia Powiatowej Stacji Sanitarnej – Epidemiologicznej w Raciborzu w 2012 roku były realizowane następujące interwencje:

1. Programy krajowe:

1.1. „Trzymaj Formę!” – celem programu jest edukacja w zakresie trwałego kształtowania prozdrowotnych nawyków wśród młodzieży szkolnej i ich rodzin poprzez promocję zasad aktywnego stylu życia i zbilansowanej diety. Program adresowany jest do uczniów klas V-VI szkół podstawowych i klas I-III szkół gimnazjalnych. W roku szkolnym 2011/2012 VI edycję programu realizowało 13 szkół z powiatu raciborskiego. Edukacją zostało objętych 1514 uczniów. Przeprowadzono również 4 wizytacje.

Wśród najczęściej wybieranych form realizacji programu znalazły się pogadanki, prelekcje, spotkania ze specjalistami, konkursy, konkurencje sportowe, prezentacje multimedialne, degustacje, pokazy, przygotowywanie zdrowej żywności, ćwiczenia oraz instruktaże.

W roku szkolnym 2012/2013 VII edycję programu będzie realizowało 14 szkół z powiatu raciborskiego. Koordynatorzy szkolni zostali przygotowani pod względem merytorycznym i metodycznym programu na szkoleniu oraz zostali zaopatrzeni w materiały edukacyjno-informacyjne.

1.2. Program Ograniczania Zdrowotnych Następstw Palenia Tytoniu w Polsce. Cele i Zadania na lata 2012-2013

Program Ograniczania Zdrowotnych Następstw Palenia Tytoniu w Polsce określa kierunki działań oraz priorytetowe cele i zadania w dziedzinie zwalczania zagrożeń zdrowia związanych z paleniem tytoniu.

Honorowy patronat nad realizacją działań w zakresie programu został objęty przez Prezydenta Miasta Racibórz oraz Starostę Powiatowego. W 2012 roku Starostwo Powiatowe przekazało PSSE w Raciborzu miernik tlenku węgla w wydychanym powietrzu oraz zakupiło jednorazowe ustniki. Partnerem Programu była firma Z.P.C. Mieszko S.A. PSSE w Raciborzu uczestniczyła ponadto w Konferencji Ekologicznej pt. „Myślimy globalnie-działamy lokalnie” zorganizowanej w II Liceum Ogólnokształcącym w Raciborzu. Podczas konferencji przeprowadzono wykład dot. profilaktyki antytytoniowej oraz badanie miernikiem tlenku węgla w wydychanym powietrzu. Ponadto w ramach realizacji programu w 2012 roku zorganizowano:

Obchody Światowego Dnia bez Tytoniu – celem obchodów tego dnia w roku 2012 było promowanie zdrowego stylu życia bez palenia tytoniu, mody na niepalenie oraz zwrócenie

uwagi na problem narażania dzieci na kontakt z dymem tytoniowym i wyrządzanych na skutek biernego palenia szkód zdrowotnych.

W dniu obchodów, 31 maja, PSSE w Raciborzu zorganizowała happening na raciborskim rynku. W akcji wzięły udział szkoły ponadgimnazjalne oraz przedszkola. Partnerami akcji byli m.in.: Powiat Raciborski, Miasto Racibórz, Gmina Pietrowice Wielki, Gmina Kornowac, Komenda Powiatowa Policji, Dom Czekolady Caffè w Raciborzu, Z.P.C. Mieszko S.A., market Kaufland w Raciborzu, Centrum Odchudzania w Raciborzu, Zakład Fotograficzny Foto-Flesz, zespół Poza Kontrolą, restauracja Roma oraz lokalne media. W ramach happeningu odbył się marsz antynikotynowy uczniów, przygotowano specjalne stoiska, przy których można było wykonać bezpłatne badania, takie jak: pomiar tlenu węgla w wydychanym powietrzu, pomiar ciśnienia tętniczego krwi, tkanki tłuszczowej, gęstości kości i nawilżenia skóry oraz udzielano darmowych porad. W akcji wzięło udział ok. 200 osób.

Obchody Światowego Dnia Rzucania Palenia – w ramach obchodów tego dnia, które miały miejsce w dniu 15 listopada, oraz realizacji projektu „Odświeżamy nasze miasta. TOB3CIT (Tobacco Free Cities)” zorganizowano we współpracy z Komendą Straży Miejskiej oraz Komendą Powiatową Policji kampanię edukacyjno-informacyjną w raciborskich szkołach ponadgimnazjalnych oraz kampanię medialną. Jej celem było informowanie o obowiązujących regulacjach w zakresie miejsc wolnych od dymu tytoniowego i egzekwowaniu przestrzegania obowiązującego prawa w zakresie zakazu palenia tytoniu, a także podniesienie świadomości nt. wpływu dymu tytoniowego na zdrowie człowieka i promowanie zdrowego stylu życia bez palenia tytoniu. W ramach cyklu spotkań przedstawiciele PSSE w Raciborzu przeprowadzili badania poziomu tlenu węgla w wydychanym powietrzu miernikiem Smoke Check.

W trakcie kampanii przeprowadzono 9 pogadanek w 7 raciborskich szkołach ponadgimnazjalnych. W spotkaniach wzięło udział 215 uczniów, a 111 z nich i 7 nauczycieli poddało się badaniu miernikiem tlenu węgla Smoke Check.

W ramach realizacji Programu Ograniczania Zdrowotnych Następstw Palenia w Polsce miesięcznie zbierano dane dot. przestrzegania art. 4 ustawy z 9 listopada 1995r. o ochronie zdrowia przed następstwami używania tytoniu i wyrobów tytoniowych.

1.3. „Czyste powietrze wokół nas” – przedszkolny program edukacji antytytoniowej skierowany do dzieci 5-6 letnich oraz ich rodziców. Program został objęty honorowym patronatem przez Prezydenta Miasta, Starostę Raciborskiego, Gminę Krzanowice oraz Gminę Pietrowice Wielkie. Zgodnie z założeniami IV edycji programu, w roku szkolnym 2011/2012 do realizacji programu zaproszono 70% przedszkoli. Program został zrealizowany w 26 przedszkolach w powiecie raciborskim. W ramach realizacji programu przeprowadzono 10 wizytacji.

W przedszkolach, w ramach realizacji programu, organizowane były m.in. pogadanki, warsztaty, wycieczki, konkursy, ćwiczenia, gry i zabawy, prezentacje, pokazy, quizy, nauka piosenki, zabawy ruchowe, spotkania ze specjalistami. W programie uczestniczyło 825 dzieci przedszkolnych oraz 901 rodziców. W mediach lokalnych ukazało się 15 informacji dot. realizacji programu.

W ramach nawiązanej współpracy z Gminą Pietrowice Wielkie, Gminą Krzanowice, Gminą Kornowac oraz Miastem Racibórz zakupiono 47 maskotek przedstawiających bohatera programu – Dinka, które przekazano poszczególnym gminom i rozdysponowano według indywidualnych ustaleń.

Zorganizowano również konkurs plastyczny ph. „Moje wakacje z Dinkiem”. Akcja miała na celu ukształtowanie u dzieci świadomej postawy ochrony własnego zdrowia przed dymem tytoniowym oraz uświadomienie dzieciom korzyści wynikających ze zdrowego, aktywnego i bezpiecznego spędzania czasu wolnego. Spośród 140 prac

nadesłanych przez 21 przedszkoli wyłoniono 5 zwycięskich prac. Przyznano także 4 wyróżnienia.

Prace plastyczne laureatów konkursu zostały umieszczone na koszułkach. Wystawa wszystkich prac plastycznych prezentowana była w Miejskiej i Powiatowej Bibliotece Publicznej im. Ryszarda Kincla w Raciborzu. Dodatkowe nagrody dla laureatów konkursu zostały ufundowane także przez PSSE Racibórz, Miasto Racibórz, Gminę Pietrowice Wielkie, Gminę Kornowac, Z.P.C. Mieszko S.A., Dom Czekolady Caffè.

Rozdanie nagród laureatom konkursu odbyło się 31 maja w ramach obchodów Światowego Dnia bez Tytoniu na raciborskim rynku.

Zgodnie z założeniami V edycji programu w roku szkolnym 2012/2013 do realizacji programu zaproszono 100% przedszkoli. Chęć realizacji programu zadeklarowało łącznie 35 placówek przedszkolnych. Koordynatorzy szkolni zostali przygotowani pod względem merytorycznym i metodycznym programu na szkoleniu oraz zostali zaopatrzeni w materiały edukacyjno-informacyjne.

1.4. „Nie pal przy mnie, proszę” – program edukacji antytytoniowej dla uczniów klas I-III szkół podstawowych. Celem głównym programu jest wykształcenie u dzieci świadomej umiejętności radzenia sobie w sytuacjach, w których inne osoby palą przy nich papierosy. W roku szkolnym 2011/2012 II edycję programu realizowało 14 szkół podstawowych z powiatu raciborskiego. W ramach realizacji programu przeprowadzono 9 wizytacji. Koordynatorzy szkolni podejmowali działania takie jak: pogadanki, prelekcje, konkursy, quizy, ćwiczenia, gry i zabawy, pokazy, wykonanie prac plastycznych i plakatów nt. szkodliwości palenia, gazetki, apele dla wszystkich klas związane z tematyką nikotynizmu oraz biernego palenia. W programie uczestniczyło 941 uczniów oraz 618 rodziców.

Zgodnie z założeniami III edycji programu w roku szkolnym 2012/2013 do realizacji programu zaproszono 60% szkół podstawowych z powiatu raciborskiego. Chęć realizacji programu zadeklarowało łącznie 19 placówek. Koordynatorzy szkolni zostali przygotowani pod względem merytorycznym i metodycznym programu na szkoleniu oraz zostali zaopatrzeni w materiały edukacyjno-informacyjne.

1.5. „Znajdź właściwe rozwiązanie” – program profilaktyki palenia tytoniu dla uczniów starszych klas szkoły podstawowej i gimnazjum. W roku szkolnym 2011/2012 II edycję programu realizowało 9 szkół gimnazjalnych z powiatu raciborskiego. W ramach realizacji programu przeprowadzono 8 wizytacji. Koordynatorzy szkolni podejmowali działania takie jak: pogadanki, prelekcje, konkursy, ćwiczenia, gazetki, apele dla wszystkich klas związane z tematyką nikotynizmu oraz biernego palenia. W programie uczestniczyło 1084 uczniów oraz 162 rodziców.

Zgodnie z założeniami III edycji programu w roku szkolnym 2012/2013 do realizacji programu zaproszono 60% placówek oświatowych z powiatu raciborskiego. Chęć realizacji programu zadeklarowało łącznie 14 placówek. Koordynatorzy szkolni zostali przygotowani pod względem merytorycznym i metodycznym programu na szkoleniu oraz zostali zaopatrzeni w materiały edukacyjno-informacyjne.

1.6. „Odświeżamy nasze miasta. TOB3CIT (Tobacco Free Cities)” – projekt ogólnopolski, który ma na celu wzmocnienie realizacji ustawy z dnia 9 listopada 1995r. o ochronie zdrowia przed następstwami używania tytoniu i wyrobów tytoniowych poprzez m.in. egzekucję zapisów ustawy w zakresie przestrzegania zakazu palenia, oznakowania stref bezdymnych oraz kampanię społeczną informującą o obowiązujących regulacjach prawnych w zakresie miejsc wolnych od dymu tytoniowego oraz konsekwencjach zdrowotnych używania tytoniu. Grupą docelową projektu są osoby dorosłe.

W ramach realizacji projektu PSSE w Raciborzu utworzyła lokalną koalicję, w skład której weszły takie instytucje jak: Komenda Powiatowa Policji, Komenda Straży Miejskiej, Miasto Racibórz, Starostwo Powiatowe oraz firma Raciborskie Media. Pozyskano ponadto honorowy patronat Prezydenta Miasta oraz Starosty Powiatowego,

a także patronat medialny firmy Raciborskie Media. W okresie od stycznia do grudnia 2012 roku we współpracy z Komendą Powiatową Policji oraz Komendą Straży Miejskiej prowadzony był monitoring przestrzegania ustawy antytytoniowej na terenie powiatu raciborskiego. Co kwartał odbywały się spotkania koalicji lokalnej w siedzibie PSSE w Raciborzu. Na bieżąco była także prowadzona kampania medialna. W 2012 roku ukazało się łącznie 33 informacje w mediach lokalnych.

W ramach obchodów Światowego Dnia Rzucania Palenia oraz realizacji projektu prowadzona była kampania edukacyjno-informacyjna w raciborskich szkołach ponadgimnazjalnych oraz kampania medialna w lokalnych mediach.

1.7. Profilaktyka zakażeń HIV i zachorowań na AIDS:

Krajowy Program Zwalczania AIDS i Zapobiegania Zakażeniom HIV. Głównym celem programu jest ograniczenie rozprzestrzeniania się zakażeń HIV.

W ramach realizacji Krajowego Programu Zwalczania AIDS i Zapobiegania Zakażeniom HIV oraz w związku z organizacją w Polsce i na Ukrainie 14. Mistrzostw Europy w piłce nożnej, została zorganizowana kampania z zakresu profilaktyki HIV/AIDS ph. „**FAIR PLAY. Gram fair, używam prezerwatyw**”. Kampania skierowana była przede wszystkim do kibiców – osób dorosłych podejmujących ryzykowne zachowania seksualne. W ramach kampanii przesłano do lokalnych mediów materiały informacyjne dot. kampanii.

Światowy Dzień AIDS - w ramach obchodów Światowego Dnia AIDS 2012 Krajowe Centrum ds. AIDS rozpoczęło kampanię „Test na HIV. Test na odpowiedzialność” promującą wykonywanie anonimowych i bezpłatnych testów w kierunku HIV w punktach konsultacyjno-diagnostycznych. Odbiorcami prowadzonych działań są przede wszystkim osoby dorosłe, które podejmują ryzykowne zachowania seksualne.

W ramach kampanii na terenie powiatu raciborskiego prowadzono akcję informacyjno-edukacyjną w lokalnych mediach oraz dystrybucję materiałów informacyjno-edukacyjnych.

„Kibicuj Zdrowiu” - kampania społeczna przygotowana w związku z organizacją Mistrzostw Europy w Piłce Nożnej UEFA EURO 2012 przez Główny Inspektorat Sanitarny w partnerstwie z Krajowym Biurem do Spraw Przeciwdziałania Narkomanii, Państwową Agencją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Krajowym Centrum ds. AIDS i Biurem Światowej Organizacji Zdrowia w Polsce. Kampania adresowana była do kibiców (grupa docelowa w wieku 18-30 lat).

Celem kampanii było ograniczenie ryzykownych zachowań zdrowotnych, jakie mogły się pojawić w kontekście organizacji imprez masowych.

W ramach kampanii przeprowadzono akcję informacyjno-edukacyjną w lokalnych mediach.

1.8. „Wybierz Życie – Pierwszy Krok” - program edukacyjny skierowany do uczniów I klas szkół ponadgimnazjalnych, którego celem jest przede wszystkim zmniejszenie występowania raka szyjki macicy i umieralności na tę chorobę poprzez między innymi zwiększenie poziomu wiedzy uczniów i ich opiekunów na temat roli wirusa HPV w powstawaniu raka szyjki macicy oraz kształtowanie świadomości na temat czynników zwiększających ryzyko powstania tej choroby.

Na terenie powiatu raciborskiego program został objęty honorowym patronatem Starosty Powiatowego. W roku szkolnym 2011/2012 program realizowały 3 szkoły ponadgimnazjalne.

W programie uczestniczyło 240 uczniów oraz 108 rodziców i opiekunów. W ramach realizacji programu w szkołach prowadzone były m.in. szkolenia, wykłady, prelekcje, pogadanki i poradnictwo.

- 1.9. „Podstępne WZW”** – wojewódzki program profilaktyki WZW B i C mający na celu upowszechnienie wiedzy na temat zagrożeń wynikających z zakażeń HBV i HCV oraz sposobów zapobiegania im. Program skierowany jest do uczniów klas II szkół ponadgimnazjalnych.

W roku szkolnym 2011/2012 na terenie powiatu raciborskiego edycję pilotażową programu zrealizowały 2 szkoły ponadgimnazjalne. Koordynatorzy szkolni programu zostali przeszkoleni w zakresie problematyki i metodyki programu oraz wyposażeni w pakiety dydaktyczne.

W programie uczestniczyło 227 uczniów z 11 klas drugich. Ponadto 50 rodziców zostało poinformowanych na zebraniach o realizacji programu.

Do realizacji I edycji programu w roku szkolnym 2012/2013 przystąpiło 5 szkół ponadgimnazjalnych.

- 1.10. „Żywienie na wagę zdrowia”** – program wojewódzki, którego głównym celem jest wspieranie prawidłowego rozwoju dzieci i młodzieży poprzez odżywianie i propagowanie aktywności fizycznej. Adresatami programu są dyrektorzy i kadra pedagogiczna żłobków, przedszkoli i szkół, osoby odpowiedzialne za wyżywienie dzieci w placówkach nauczania i wychowania, organy założycielskie żłobków, przedszkoli i szkół oraz dzieci i młodzież, ich rodzice i opiekunowie.

Do realizacji pilotażowej edycji programu w roku szkolnym 2011/2012 przystąpiło 10 placówek (1 żłobek, 3 przedszkola, 3 zespoły szkolno-przedszkolne, 3 szkoły podstawowe). Honorowy Patronat nad realizacją programu objął Prezydent Miasta Racibórz, który także wyznaczył osobę do prowadzenia spraw dotyczących programu z ramienia Urzędu Miasta.

Przedstawiciele placówek oświatowych zostali przeszkoleni oraz wyposażeni w materiały metodyczne.

- 1.11. „Profilaktyczny Program w Zakresie Przeciwdziałania Uzależnieniu od Alkoholu, Tytoniu i innych Środków Psychoaktywnych”** – program ogólnopolski, którego celem jest ograniczenie używania tytoniu, alkoholu i innych substancji psychoaktywnych. Grupą docelową, która będzie objęta działaniami edukacyjnymi są kobiety w wieku prokreacyjnym (tj. między 15 a 49 rokiem życia).

W ramach programu zostało przeprowadzone ogólnopolskie badanie ankietowe mające na celu określenie ryzykownych zachowań zdrowotnych kobiet w ciąży. Na terenie powiatu raciborskiego badanie przeprowadzono w październiku w Szpitalu Rejonowym w Raciborzu na oddziale ginekologiczno - położniczym wśród 3 pacjentek.

2. Interwencje nieprogramowe:

- 2.1. Badanie ankietowe dot. zachowań zdrowotnych kobiet w ciąży** – ogólnopolskie badanie ankietowe mające na celu określenie ryzykownych zachowań zdrowotnych kobiet w ciąży. Na terenie powiatu raciborskiego ankietyzacja została przeprowadzona na oddziale ginekologiczno-położniczym w Szpitalu Rejonowym w Raciborzu w kwietniu wśród 5 pacjentek.

- 2.2. Światowy Dzień Zdrowia** – w ramach obchodów pod hasłem: „Więcej Zdrowia-Więcej Życia” PSSE w Raciborzu rozpowszechniła informację dot. tematyki i problematyki tego dnia wśród jednostek nadzorujących placówki oświatowe, zakładów opieki zdrowotnej, placówek oświatowo-wychowawczych oraz lokalnych mediów. Podjęto także współpracę ze Śląskim Uniwersytetem Trzeciego Wieku, w ramach której zorganizowano cykl bezpłatnych wykładów związanych tematycznie z kwestiami zdrowotnymi dotyczącymi

osób starszych takimi jak: promocja aktywności fizycznej, bezpieczeństwo, żywność i żywienie, profilaktyka chorób zakaźnych. W spotkaniach uczestniczyło łącznie ok. 100 osób.

2.3. Profilaktyka w zakresie używania nowych narkotyków i innych problemów zdrowotnych w ramach akcji związanych z zimowym wypoczynkiem dzieci i młodzieży – PSSE w Raciborzu rozpowszechniła materiały informacyjno-edukacyjne dot. nowych narkotyków wśród instytucji nadzorujących placówki oświatowe. Ponadto we współpracy z Poradnią Psychologiczno-Pedagogiczną w Raciborzu oraz Klubem Osiedlowym „Cegielka” zorganizowano pogadankę dla dzieci uczestniczących w zajęciach organizowanych przez kluby osiedlowe. Spotkanie odbyło się 8 lutego w siedzibie Klubu Osiedlowego „Cegielka”. W spotkaniu uczestniczyła młodzież z 3 klubów osiedlowych: „Itaka”, „M-5” oraz „Cegielka” – łącznie ok. 40 osób. Podczas spotkania przekazano także ok. 200 ulotek dla młodzieży i rodziców dot. dopalaczy.

Powyższe działania zmierzają do pobudzania aktywności prozdrowotnej jednostek na rzecz indywidualnej odpowiedzialności za zdrowie oraz do aktywizacji struktur i instytucji na rzecz zdrowia publicznego. Ich celem jest promowanie prozdrowotnych treści wśród dzieci i młodzieży a także wśród lokalnej społeczności, podwyższanie wiedzy w zakresie ochrony zdrowia oraz nabycie umiejętności przeciwdziałania zagrożeniom zdrowotnym.

Według oceny realizacji programów edukacyjnych w placówkach oświatowych oraz opinii szkolnych koordynatorów, podejmowane działania prozdrowotne przyczyniły się m.in. do zwiększenia poziomu wiedzy uczniów na temat zasad zdrowego żywienia, znaczenia aktywności fizycznej, szkodliwości dymu tytoniowego, profilaktyki chorób zakaźnych i niezakaźnych oraz wzmocnienia w nich postawy odpowiedzialności za własne i innych zdrowie. Efektem realizacji programów jest m.in. zwiększenie zaangażowania się rodziców w problematykę zdrowia ich dzieci oraz uwrażliwienie agentów sklepików szkolnych na konieczność wprowadzenia w asortymencie zdrowej żywności.

Wszystkie działania prozdrowotne wymagają jednak nakładów finansowych oraz wsparcia autorytetów merytorycznych z danej tematyki, dlatego niezbędne jest pozyskiwanie współpartnerów merytorycznych, metodycznych i finansowych do ich realizacji.

X. PODSUMOWANIE

Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Raciborzu w 2012 r. wykonywała swoje statutowe działania zgodnie z przyjętymi głównymi kierunkami działania zasugerowanymi w „Wytocznych Głównego Inspektora Sanitarnego na rok 2012, które zawarte były w „Planie zasadniczych Przedsięwzięć Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Raciborzu na rok 2012r.

Poszczególne komórki PSSE wykonały terminowo większość zadań ujętych w planie. Jednostkowe spośród zaplanowanych przedsięwzięć nie zostały wykonane lub wykonane nieterminowo z przyczyn niezależnych od PSSE w Raciborzu. Główną przyczyną braku lub nieterminowego wykonania było wycofanie się jednostek wyższych szczebli z niektórych działań, do udziału w których przewidywano PSSE w Raciborzu (np. niewykonane lub przesunięte w czasie szkolenia zaplanowane przez WSSE w Katowicach, odgórne wycofanie niektórych rodzajów sprawozdań).

Dodatkowo w roku 2012 wdrożono liczne zadania ponadplanowe wymagające niezwłocznego wykonania. Związane one były z doraźnie pojawiającymi się sygnałami o zagrożeniach zdrowotnych podlegających właściwości rzeczowej inspekcji sanitarnej. Zadania takie – najczęściej nieprzewidywalne czasowo i tematycznie są podstawą ok. połowy ogólnej liczby działań kontrolnych PSSE i przekładają się na dodatkową analitykę i

sprawozdawczość w tym zakresie. W roku 2012 w szczególności na realizacji zadań planowych zaciążyły akcje z zakresu bezpieczeństwa dotyczące: zafałszowanej soli, suszu jajecznego, niebezpiecznych produktów na potencję („BE MAN”, „NO END”), skażonego metanolem alkoholu pochodzenia czeskiego, szczególnych rodzajów suplementów diety itp. Były one jednym z głównych powodów niewykonania części kontroli zaplanowanych w rocznym harmonogramie dla Sekcji Higieny Żywności, Żywienia i Przedmiotów Użytku w roku 2012. Za wyjątkiem kontroli z zakresu bezpieczeństwa żywności pozostałe zaplanowane w harmonogramach kontrole wykonane zostały na właściwym poziomie.

Wzorem lat ubiegłych doskonalono procedury identyfikacji i szacowania zagrożeń sanitarno –epidemiologicznych, aktualizowano posiadane plany działań alarmowych, projektów zarządzeń administracyjnych i systemów zbierania informacji. Uczestniczono w lokalnych ćwiczeniach z zakresu zarządzania kryzysowego (ćwiczenie zorganizowane przez Prezydenta Miasta Racibórz pk. „CEZ 2012”).

Zaplanowane zadania wykonano z zachowaniem obowiązujących standardów i zapisów systemu jakości.

Na podstawie informacji zgromadzonych w wyniku prowadzonych w 2012r działań kontrolnych i kontynuowanego nadzoru stwierdzić można, iż bezpieczeństwo sanitarne mieszkańców powiatu raciborskiego utrzymuje się na wysokim poziomie między innymi dzięki aktywności kontrolnej i oświatowej PSSE w Raciborzu, która przyczynia się do poprawy zarówno sytuacji epidemiologicznej jak i stanu sanitarnego.

Zatwierdził:
Państwowy Powiatowy
Inspektor Sanitarny
w Raciborzu
Dariusz Foryś